ŠTUDIJSKA BIBLIOTEKA

LJUBLJANA

Št. 32 Poštnina poračunjena (C. C. con la posta) V Trstu, v torek 7. februarja, 1928. - Leto VI. Posamezna številka 30 cent. Letnik LIII

EDINOST

List izhaja vsakih [illegible] ponedeljka. Naročnina: za 1 mesec L 8.—, 3 mesece L 22.— [illegible] celo leto L 75.—, v inozemstvo mesečno L 6.50 več. — P[illegible] 30 st. — Oglasnina za 1 mm prostora v širokosti 1 kol[illegible] trgovske in obrtne oglase L 1.—, za osmrtnice, zahvale, [illegible] L 1.50, oglase denarnih zavodov L 2.—, [illegible] na prvi strani L 2.—

Uredništvo in upravništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20, Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravništvu. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne «Edinosti». Podurednštvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Povojna Bolgarska

Balkan je ena izmed «kočljivih točk — punti sottili» Evrope. Tako čitamo sedaj v tem, sedaj v onem listu o Balkanu. Danes poroča časopisje gotovo največ o Jugoslaviji. Zanimiva pa je radi svoje pomembnosti in smeri svojega razvoja tudi Bolgarija.

Od l. 1912. do 1918. je Bolgarska trikrat zagazila v vojno, da uresniči svoje državne ideale. Toda ob koncu 1918. leta je bolgarski narod ostal razočaran, nezadovoljen, z vojnami izčrpan, zlomljen. Izgubil je zaupanje v svoje voditelje in v tej neveri je začel iskati povzročitelje svoje lastne propalosti ter obenem novih voditeljev, nove politične orijentacije, da zaceli rane, ki mu jih je prizadela vojna. Naravno je, da se vse to ni moglo zgoditi brez notranjih potresnih sunkov. Lovilo se je v skrajnostih, krivci pa so se skrivali za druge, se branili, narod je iskal vsaj moralnega zadoščenja.

Prva rešitev iz povojnega položaja Bolgarske je bila v tem, da je zapustil kralj Ferdinand Bolgarsko ter je prišel na vlado Stamholijski, znameniti voditelj zemljedelcev. Odhod kralja Ferdinanda iz Bolgarske je pomembnejši, kot bi se dozdevalo. On je vplival na vse politične voditelje Bolgarske. Na drugi strani pa so morale tudi vse politične stranke računati z njim. Zlasti je zalegla njegova beseda v zunanji politiki, dasi ni našel bolgarski državi novih smeri v zunanji politiki. Država je imela že prej svoje ideale, namreč «ujedinjenje vzhodne Rumelije z Bolgarsko, kajti slednja je imela en sam ideal, ostvaritev sveto-štefanske Bolgarske, ali če to ni mogoče, pridobiti za Macedonijo in Tracijo avtonomijo, katera bi, ker bi garantirala tem krajem človeško pravo, zamogla rešiti Bolgarsko skrbi radi anarhije, ki bi se zamogla v teh krajih stvariti.» (Pešev).

Teh ciljev se je oprijel tudi Ferdinand ter delal na vso moč, da bi se dosegla najkrajša pot do uresničenja. Iskal je vedno novih poti in načinov. S tem je ustvaril najskrajnejšo podlago bolgarskega nacionalizma. Iste cilje je usvojila zlasti inteligenca. Tako je Ferdinand ob enem pridobil tudi borce, ki so se po njegovem odhodu borili in še danes delajo za ustvaritev idealov bolgarskega nacionalizma. Res, da je Bolgarska po Ferdinandovem odhodu dobila novega kralja Borisa III.; toda bolgarska država v njem ni dobila takega političnega činitelja, kot je bil Ferdinand. V tem času vidimo radi tega, da vedno bolj in bolj raste vpliv novega politika Bolgarske, Aleksandra Stambolijskega.

Treba je priznati, da je Stambolijski napravil veliko za svoj narod. Bil je velik v svojih idejah in v odločnosti. Pred vsem je rešil narod še večjega razpada in krvoprelitja, ker bi tam levičarske stranke nedvomno uspele v povojnem stanju in razsulu. Nikdar ni bilo ugodnejše za komunizem kot takrat, ko je nastopil Stambolijski. On tega ni izkoristil; znal je le nekako kanalizirati komunistično preplavo ter izvedel režim zemljedelcev, za katerega je bil navdušen ne samo kot kmetski sin, temveč, ker je bil tvorec tega gibanja. Krivo bi bilo torej trditi, da je bil on predstraža komunizma. Res pa je, da je bila njegova politika (prva v Bolgariji) politika enega razreda ter je kot taka prišla često v najostrejše razmerje z meščansko in delavsko stranko. Ti dve slednji sta jo torej radi navedenega smatrali za nekako sestro komunizma.

Večji del bolgarskega javnega mnenja je prva leta vlade Stambolijskega mislil, da bo Stambolijskij rešil zunanjepolitični položaj. Radi tega se je smatral njegov nastop za začetek novega pravca v notranji in zunanji politiki, s katerim je mogoče le dobiti in nič izgubiti. Stambolijski je imel pred očmi pred vsem kmetsko stran naroda, zato je pred vsem pomagal kmetu. Zidal je šole, gradil ceste, izvršil agrarno reformo, izsušil močvirne kraje, izvedel zadružno organizacijo. Kmet je spoznal, da je v politiki odločilen činitelj ter da vlada obstoja radi njega in ne obratno.

Zanimivi so njegovi odnošaji napram Makedoncem. Makedonci so se radi neuspehov v vojni pomirili. Zemljedelci so videli v njih glavne krivce bolgarske vojne nesreče; zato so bili napram njim nerazpoloženi. Še bolj je postalo to očitno tedaj, ko je Stambolijskij dal aretirati Todora Aleksandrovega in druge predstavnike. Makedonci so videli tedaj v zlomu Stambolijskega cilj svoje borbe.

Ko je Stambolijskij vzel vlado v roke, ni bil lahek položaj glede izunanje politike. Države, bivše zaveznice, so bile tako rekoč na kosih. Z novimi je bil sporazum težak, ker so bile nedavne sovražnice. Zraven tega je bil ovira še «neuillyski mir», ki ni bil še podpisan. Stambolijskij ga je podpiral ter se seveda zameril s tem bolgarski inteligenci, ker ji je uničil vse nacionalne sanje. Na drugi strani pa je s tem rešil položaj. Dobil je sorazmerno ugodne mirovne pogoje glede dolgov ter mu je bila dana s tem možnost, da vzpostavi stike z drugimi državami. Rešil se je ob enem velikih okupacijskih stroškov, rešil ugodno reparacijsko vprašanje, kar ni uspelo nobeni drugi premaganki. On je nato točno premislil in preštudiral, koliko je imela Bolgarska od dotedanje zunanje politike, koliko težkoč je bilo pri vsakem koraku. Radi tega je želel iskrene zveze vsaj z enim sosedom, namreč z Jugoslavijo. Do teh idej ni prišel radi neuspele antisrbske politike, kajti to sodelovanje je hotel že pred svetovno vojno in delal vseskoz na tem. To so mu priznali in sicer v dobro i nasprotniki kot n. pr. g. Vasiljev, minister v kabinetu Ljapčeva.

Zraven velikih uspehov, ki se vpletajo v lovorjev venec slave Stambolijskega, bi omenili tudi njegove neuspehe in pogreške, ki so vidni pred vsem v njegovi notranji politiki. Državo so vodili ljudje, ki so bili dobri voditelji stranke, vendar pa povsem nesposobni za upravljanje države, seveda s Stambolijskim vred. Bili so samovoljni in nepreprič̌ljivi. To se je videlo v parlamentu, upravi in vojski. Narodno sobranje-parlament, ki se je smatral za izraz bolgarskega naroda, je postal stroj, produktivno sredstvo številnih tehnično slabih zakonov. Predsednik je predlagal in parlament je odobril. Bili so dnevi, ko so izglasovali do 8 zakonov; v dobi dveh mesecev do 25; počenši od agrarne reforme, obveznega dela, kazenskega zakonika pa do vprašanja o pravopisu. Vsi ti zakoni, napravljeni v naglici in od pravno neizkušenih ljudi, so čedalje bolj množili število nasprotnikov režima.

Radikalna izpremenba uprave, uvedba novih številnih zakonov in obramba režima — vse to je zahtevalo uradništvo, ki naj bi bilo vdano vladi. Prejšnja inteligenca temu ni mogla zadostiti. Mladih, režimsko vzgojenih moči ni bilo veliko in kar jih je bilo, niso bile izkušene. Število nezadovoljnikov se je radi slabe uredbe večalo; to pa zlasti med vrstami inteligence, ki je bila z režimom najbolj udarjena.

Vojsko je smatral Stambolijski za tvorbo Ferdinandove politike, zato je sebi vdane oficirje postavil na odločilnejša mesta. S tem je tudi v vojsko prišel duh politike. Za večjo varnost pa je ustvaril še režimsko vojsko «oranževo gardo», ki bi branila v opasnem slučaju režim. Reči pa moramo, da Stambolijski ni niti od daleč mislil, da ga bo zrušila vojska. Trdno je veroval, da ga bo «garda» branila do konca. 9. junija 1923. je dokazal nasprotno.

Težko bi bilo ugotoviti, kaj je prav za prav najbolj povzročilo tako hitri padec zemljedelskega režima. Prijatelji pravijo, da je bil vzrok notranja politika. Če se globlje premotri, se dobi ravno obratni pojem. V notranji politiki so mu nasprotniki očitali partizanstvo, teror, atentate, bedo uradništva (zlasti odpuščenih oficirjev), politično neorijentiranost, dobrikanje s komunisti, koritarstvo v državni upravi, gospodarsko propast in nemoralnost. Vse to je videla inteligenca, ko se je l. 1923. ozrla nazaj. Bodočnost se ji je zdela enaka. Zato je bilo načelo, da se Bolgarska, ki je na robu propada, obrne, očisti, ojači, osveži ter se naravna po novih poteh, ne po onih, ki jih je hodila pred vojno pred vojno, temveč po onih, ki odgovarjajo novim prilikam, a ipak vodijo do ostvaritve idealov.

Tako sta se stvorila tedaj dva tabora: Na eni strani Stambolijski s svojimi seljaki ter neznatnim delom inteligence; na drugi strani tabor inteligence, aktivni in rezervni oficirji, Makedonci, trgovci in bankirji. Prve je vodila narodna ideja in skrb za bodočnost Bolgarske; slednje želja po vladi in besedi kot jim je bilo to mogoče za časa prejšnjih vlad. — Na kak sporazum med tema dvema taboroma ni bilo več misliti. Stambolijski je iskal zvez in opor v vojski. Toda nasprotniki so bili hitrejši, odločnejši in nepopustljivejši. Posledica vsega tega je bila, da se je 9. junija bližal s hitrimi koraki. Boj je postajal krutejši in brezobzirnejši.

Odločilni spopad, ki se je tako pripravljal, spada že v drugo dobo bolgarskega javnega življenja po vojni, katero bomo orisali v prihodnjem članku.

M. R.

Reforma nacionalnega predstavništva

Razprave v velikem fašistovskem svetu

RIM, 6. Na svoji jutrišnji seji bo veliki fašistovski svet odobril predvsem predelano besedilo zakonskega osnutka o nacionalnem predstavništvu, ki se ima reformirati. Kot znano, je veliki svet na svojih prvih dveh sejah tekočega zasedanja o tem obširno razpravljal.

O tem zakonskem osnutku niso znane še nikake podrobnosti. Sodeč po prvotnih načrtih, bo člane nacionalnega predstavništva — 400 po številu — predlagalo 13 fašistovskih konfederacij. O predlogih konfederacij bo odločal veliki fašistovski svet, ki bo spopolnil listo tudi s kandidati, ki niso bili predlagani s strani konfederacij. Volilci ne bodo glasovali za posamezne kandidate, marveč za vso listo, ki bo imela znak liktorskega svežnja.

Ni še znano, kdaj bo objavljen zakonski osnutek o reformi nacionalnega predstavništva. Mogoče se bo to zgodilo po definitivni odobritvi osnutka s strani velikega fašistovskega sveta ali šele tedaj, ko bo zakonski osnutek potrdil ministrski svet, ki se sestane 20. t. m. Po odobritvi osnutka bo reformi nacionalnega predstavništva bo razpravljal veliki fašistovski svet še o ostalih točkah, ki so na dnevnem redu njegovega tekočega zasedanja.

Izseljevanje in rojstva

Nove odredbe

RIM, 6. Načelnik vlade je s posebnimi navodili naročil diplomatičnim in konsularnim oblastem, naj omejijo izseljevanje iz države. Po teh navodilih se bodo smeli izseliti samo ljudje, katere so pozvali možje, stariši in sinovi. Poleg tega bo dovoljena izselitev neporočene ali ovdovele sestre na poziv brata in dedov na poziv njihovih nečakov. Ne bo pa dovoljena izselitev zaročenke na poziv zaročenca ali obratno.

S temi najnovejšimi odredbami so ob enem razveljavljene vse prejšnje, ki so dovoljevale izseljevanje sorodnikov izseljencev do tretje stopnje. Na iniciativo načelnika vlade, ki se živo zanima za naraščanje rojstev in obrambo plemena, se proučuje načrt ukaza, s katerim bodo uradniške družine, ki štejejo najmanj 7 otrok poleg starišev, oproščene plačevanja družinskega davka ter davka na premičnine. Po vsej verjetnosti bo ukaz razširjen tudi na vse neuradniške družine, v katerih je najmanj 10 otrok.

Potovanje po Jadranu o priliki 10-letnice zmage

RIM, 6. Včeraj se je sestal nacionalni svet italijanskega udruženja vojnih dobrovoljcev. Sklenjeno je bilo med drugim, da se o priliki desete obletnice zmage priredi potovanje po Jadranu. Potniki bodo potovali iz Benetk v Trst, Pulo, Reko in Zadar. Njihovo pomorsko potovanje se bo zaključilo v Tarantu. Poleg tega bo izdalo udruženje dokumentirano brošuro o zgodovini italijanskih dobrovoljcev.

Švedski kralj Gustav V.

prispel v Rim

RIM, 6. Z brzovlakom se je davi ob 9.35 pripeljal iz Berlina Nj. Vel. švedski kralj Gustav V. Gosta so na postaji sprejeli nekateri funkcionarji zunanjega ministrstva, švedski poslanik in vsi člani poslaništva.

Kralj se je v avtomobilu takoj odpeljal v vilo «Anastasia», kjer prebiva Nj. Vel. švedska kraljica.

Slavnostna otvoritev zavoda

za telovadno in sportno vzgojo

RIM, 6. Na svečan način je včeraj načelnik vlade on. Mussolini otvoril višjo šolo za telovadno in sportno vzgojo. Šola, ki bo dograjena tekom leta, se bo nahajala v bližini osrednje vojaške šole, na ozemlju, ki meri 31.000 m².

Otvoritvene ceremonije so se udeležile mnoge ugledne osebnosti. Prisostvovale so ji nekatere legije «Balille» in naraščajnikov.

Spremljan od on. Giunte in sprejet od predsednika balillskih organizacij on. Riccija, se je ob 11.30 pripeljal načelnik vlade na prostor, kjer se šola gradi. Navzočni so ga živahno pozdravljali, prirejajoč mu dolgotrajne ovacije.

Nato je on. Ricci govoril o pomenu nove šole, o njenih nalogah in ciljih, ter je predstavil on. Mussoliniju rektorja šole konzula Versarija, ki je imel kratek govor.

Govoril je tudi on. Mussolini, ki je učence pozival, naj se zavedajo, da se telesna vzgoja nanaša na izvežbanje človeškega organizma, a ima moralne cilje in služi za to, da se domovini zagotovijo pogumne generacije.

Zborovanje fašistovskih vodstev

v Turinu

TURIN, 5. Radi prihoda generalnega tajnika fašistovske stranke on. Turatija je vse mesto v zastavah. On. Turati, ki si je ogledal mesto in nekatere fašistovske ustanove, je bil povsod navdušeno pozdravljan. Otvoril je nove prostore turinskega fašja in predsedoval nato v mestni palači zborovanju pokrajinskih fašistovskih vodstev iz Piemonta. Zvečer se je vršilo v gledališču «Alfieri» veliko zborovanje, na katerem je on. Turati govoril o turinskem fašizmu ter o dosedanjem in bodočem delu stranke.

Novi ruski poslanik prispel v Rim

RIM, 6. Danes ob 7.25 je prispel v Rim novi ruski poslanik pri Kvirinalu g. Kurski Na kolodvoru so sprejeli novega poslanika celokupno poslaniško osobje in visoki uradniki pri ministrstvu za zunanje zadeve.

Novi ukazi

RIM, 6. Današnja «Gazzetta Ufficiale» prinaša poleg drugih kraljeva ukaza z dne 15. januarja 1928. in 18. decembra 1927. Glasom prvega se priključuje občina Trenta občini Soča. Z drugim pa je bil ukinjen kraljevi konzulat II. kategorije v Brnu.

Velika tatvina

MILAN, 6. V stanovanju senatorja Ivana Silvestrija je tat s silo odprl neko omaro in odnesel iz nje več draguljev senatorjeve žene, vrednih nad en milijon lir. Policija išče tatu, ki je menda neki senatorjev sluga.

Afganistanski kralj bo potoval v Moskvo?

PARIZ, 6. «Matin» priobčuje brzojavno vest iz Rige, glasom katere pripravlja sovjetska vlada sijajen sprejem afganistanskemu kralju, ki ima baje priti v Moskvo v kakih dveh tednih. Po tej vesti bi naj pomenil njegov prihod v Moskvo pričetek pogajanj za sklenitev prijateljske pogodbe med Rusijo in Afganistanom.

Podatki ljudskega štetja v Poadižju

BOLZAN, 6. Po poslednjem ljudskem štetju, ki je bilo izvršeno 31. decembra 1927. v Poadižju, šteje tamkajšnje prebivalstvo 253.000 duš. Od teh je 47.700 italijanske narodnosti, 205.300 nemške narodnosti.

Rimski list

o pisanju beograjskih «Novosti»

RIM, 6. Današnji «Giornale d'Italia» priobčuje pod naslovom «Jugoslovenski dokumenti» kratko poročilo svojega beograjskega poročevalca, katero mu je bilo iz Trsta predano po telefonu. V tem svojem poročilu podaja beograjski poročevalec rimskega lista izvleček iz članka, s katerim so sprejele beograjske «Novosti» nedavni Mussolinijev govor o priliki obletnice ustanovitve fašjev.

Kakor sledi iz tega kratkega izvlečka, vsebuje članek beograjskega lista skrajno žaljive napade na italijansko armado. Glasom tega poročila je beograjski list prinesel tudi dopis iz Ženeve, v katerem je rečeno, da je postopanje Italije v zadevi Št. Gottharda izzvalo v švicarskih in drugih diplomatičnih krogih v Ženevi ostre kritike. K obisku romunskega zunanjega ministra Titulesca v Rimu pa je beograjski list pripomnil, da je bilo jalovo upanje nekaterih beograjskih listov, ki so pisali, da je bil ta poset namenjen posredovanju za zbližanje med Italijo in Jugoslavijo, kajti Jugoslavija že leta 1915. doživela bridko izkušnjo z Romunijo, s katero je bila zvezana z obrambno pogodbo. — K temu poročilu svojega beograjskega poročevalca pripominja rimski list:

«Priobčujemo spet en primer značilnega pisanja enega izmed beograjskih listov, da ga priključimo k že opuščeni zbirki avtentičnih dokumentov o onem duhu mednarodne korektnosti političnega prijateljstva in miroljubnih namenov napram Italiji, o katerem ob vsaki priliki trdovratno govorijo pariški listi in nekateri odgovorni politični možje kraljevine SHS ob svojih oficielnih izjavah.

«Klevete beograjskega lista ne morejo tvoriti predmeta za polemiko in niti ne smejo biti preveč uvaževane. Vsekakor pa je dobro, spoznati jih in ohraniti jih v spominu, ker nam nudijo natančno sliko o mišljenju, ki se poraja v Beogradu napram Italiji, in o vedno bolj naraščajoči moralni razliki, ki nastaja med Italijo in Jugoslavijo. Italijanski bojevniki in mornarji, ki so preživeli dneve težav in nevarnosti tekom krasne in drzne reševalne akcije preostale bežne jugoslovenske armade preko ogroženega Jadrana, bodo vzeli mirno na znanje in ne bodo pozabili tega zasramovanja, katero še enkrat izreka beograjski list z veliko lahkomišljenostjo proti italijanski armadi.

«Beograjski list smatra za svojo dolžnost, napadati politično korektnost Romunije o priliki poseta ministra Titulesca v Rimu. Ta kritika se sicer tiče bolj Bukarešta nego Rima, vendar pa znova potrjuje ono bolno megalomanijo, o kateri pričajo s tako številnimi in kričečimi primeri možje kraljevine SHS in njihovi časopisi.»

Žalosten konec manifestacije nemških nacionalistov v Berlinu

BERLIN, 6. Včeraj je priredila nemška nacionalistična organizacija običajno vsakoletno manifestacijo z obhodom po mestu. Oblasti so v največji meri poskrbele za javno varnost, ker je bilo pričakovati, da bo došlo do izgredov. Vendar pa včerajšnji dan v Berlinu ni ostal prav brez vsakega incidenta. Tekom več spopadov med nacionalisti in njihovimi nasprotniki so bile tri osebe težko, več pa lažje ranjenih. 125 razgrajačev je bilo aretiranih.

Minister dr. Marinković bolan

BEOGRAD, 6. Zunanji minister dr. Marinković je danes obolel. Popoldne ni zapustil svojega stanovanja. Po mnenju zdravnikov bo moral nekaj dni ostati v postelji.

Vseameriška konferenca

Zastopniki južno- in severnoameriških držav proti mednarodnim intervencijam

HAVANA, 5. Včerajšnja popoldanska seja vseameriške konference, ki se še vedno ni zaključila, je bila precej viharna. Zastopniki južno- in srednje-ameriških držav, in sicer Kostarike, Ekvatorja, Kolumbije, Mehike, Paraguaya, Paname, Venezule, Čileja in Haitija so svečano izrazili, da se strinjajo v načelu, da mora biti vsako vmešavanje ene države v zadeve druge države zabranjeno. Ljudstvo, ki je tej seji prisostvovalo, je proglas delegacij latinskih držav navdušeno odobravalo. Tudi zastopniki Brazilije in Kube so priznali to načelo, le delegacija Nikaragua se je pridružila tozadevnemu stališču Zedinjenih držav. Poročevalec te delegacije je prečital drug tozadeven predlog, ki pa je bil zavrnjen. Proglas zastopnikov latinskih držav je bil izročen v proučitev posebni komisiji, ki bo morala na podlagi tega proglasa sestaviti tozadeven predlog in ga predložiti konferenci.

Mala antanta

in zadeva št. Gottharda

BEOGRAD, 6. Po sporazumu, sklenjenem na sestanku zunanjih ministrov Male antante v Jahimovu, se bo v prvi polovici meseca marca vršil sestanek Male antante v Bukareštu. Kot doznavamo iz vladnih krogov, bosta ob tej priliki jugoslovenski in čehoslovaški minister sprožila vprašanje o aferi vtihotapljenja orožja v Madžarsko, ki je bilo odkrito v Št. Gotthardu.

Jugoslovenska nar. skupščina in davčni zakon

BEOGRAD, 6. Na svoji današnji dopoldanski seji se je bavila narodna skupščina z nujnim predlogom opozicije, naj se proračunska razprava narodne skupščine odgodi do rešitve vladne krize. Predlog je bil odklonjen. Poslanec Pavle Radić je danes v tretjič predlagal, naj se davčni zakon v svrho izboljšanja in izpopolnitve vrne davčnemu odboru. Tudi ta predlog je vladna večina odklonila. Na popoldanski seji je narodna skupščina odobrila drugo poglavje davčnega zakona. Po mnenju tukajšnjih parlamentarnih krogov bo narodna skupščina na svoji jutrišnji seji dokončala razpravo o davčnem zakonu in ga v celoti odobrila.

Novi župan na Sušaku

SUŠAK, 6. Danes popoldne je mestni občinski svet volil novega župana. Izvoljen je bil Veljko Smokvina.

Politične beležke

Nemci na Poljskem

Poljski Nemci tvorijo znatno narodno manjšino, ki šteje po podatkih ljudskega štetja iz leta 1921. 1,036.000 duš, t. j. 3.8 odstotkov celokupnega poljskega prebivalstva. Tako pravi uradna statistika, Nemci sami pa trdijo, da jih je mnogo več. Največ jih živi v Gornji Šleziji, v Poznanju, na Pomorjanskem in v lodžski vojvodini. V zbornici imajo Nemci 7 poslancev, a v prejšnjem sejmu so jih imeli 17, t. j. 3.8 odstotkov celokupnega števila poslancev, kar torej odgovarja statističnim podatkom ljudskega štetja. Pri sedanjih volitvah na Poljskem so Nemci med vsemi narodnimi manjšinami najmanj razcepljeni. Samo nemški socialni demokrati kandidirajo skupno s poljsko socialistično stranko, vse ostale nemške stranke so pristopile k bloku narodnih manjšin.Poljski Nemci imajo izborno politično organizacijo. V zapadnih vojvodinah, osobito v Poznanju in na Pomorjanskem, imajo veliko osrednjo organizacijo «Deutschtumsbund», v kateri so včlanjene vse nemške politične, kulturne in socialne organizacije. «Deutschtumsbund», kateremu načelujeta poslanca Graabe in Neumann, razpolaga z izvrstnimi časopisi, kakor so n. pr. dnevnik «Deutsche Rundschau», ki izhaja v Lodžu, «Posener Tagblatt», ki ima 15 tisoč naročnikov, in dnevnik «Pomerellen Tagblatt», ki izha-

ja v Tčevu in ima 3500 naročnikov. Tudi v Šleziji obstoja slična politična organizacija pod imenom «Volksbund». V tej organizaciji so včlanjena vsa tamošnja nemška kulturna društva in gospodarske kulturne ustanove. «Volksbund» vodi poslanec v šlezijskem deželnem zboru Ulitza. Izven tega okvira je sedaj samo še nemška malopoljska skupina, ki se bo pa kmalu priključila šlezijski organizaciji. Vse nemške organizacije nastopajo složno v vseh političnih vprašanjih, ki se tičejo nemške manjšine na Poljskem. Ta sloga je prišla do izraza nedavno, ko so se Nemci potegovali za svoje šole v Gornji Šleziji, za nemško učiteljišče v Lodžu itd. Uspelo jim je celo, da so spravili vprašanje pred forum Družbe narodov. Med vsemi nemškimi strankami je najbolje organizirana nemška socialno demokratična stranka, ki nastopa pri sedanjih volitvah skupno s poljsko socialistično stranko. Najmočnejša pa je stranka «Deutsche Partei», liberalna meščanska skupina, ki se bori za enakopravnost narodnih manjšin in je v svojem volilnem programu naznanila, da ne bo podpirala nacionalistične mržnje in sovražnega razpoloženja napram poljski državi. Ta stranka ima velik ugled v veleindustrijskih krogih, pa deloma tudi med delavstvom. Njeno glavno glasilo je dnevnik «Kattowitzer Zeitung». Nemška katoliška stranka («Katholische Volkspartei») ima svojo oporo pred vsem v strokovnih organizacijah krščansko-socialnega delavstva in je pri dosedanjih volitvah jako uspešno nastopala skupno s stranko «Deutsche Partei». Precej močna je tudi nemška meščanska stranka («Deutschbürgerliche Partei»), ki je bila ustanovljena pred občinskimi volitvami leta 1923. in je tedaj dobila 32 odstotkov vseh nemških glasov. Leto pozneje je bila ustanovljena v Lodžu stranka «Deutscher Volksverband», ki dela za sporazum med narodi in za sodelovanje s sosedi. Ta stranka ustanavlja sedaj svoje odseke v Voliniji.

Ogrska industrija strojev na Balkanu

Nekatere ogrske tvornice strojev imajo na Balkanu dobro vpeljano razprodajo svojih izdelkov. Tem večje je bilo iznenadenje v ogroških trgovinskih krogih, ko se je zvedelo, da se Bolgarija povodom svojega zadnjega velikega naročila poljedelskih strojev ni ozirala na Ogrsko, dasi se v tej državi proizvajajo izdelki te vrste v velikem obsegu. Bolgarija je naročila za 60 milijonov levov poljedelskih strojev in Ogri so se nadejali, da dobijo oni največji del naročila. Neuspeh se tolmači, češ da si ogrske firme niso resno prizadevale, da bi dobile naročila, medtem ko so razne čehoslovaške, nemške in avstrijske firme poslale v to svrho v Sofijo svoje posebne zastopnike že pred več meseci.

Koliko inozemcev je na Čehoslovaškem

Po te dni objavljeni statistiki živi na Čehoslovaškem 239.000 inozemcev. Največ je poljskih državljanov (84.000), avstrijskih (59.000), nemških (40.000). Romunskih državljanov živi na Čehoslovaškem 6700, jugoslovenskih 8000, inozemcev rodom iz Rusije 9000 in iz Ogrske 2000.

Drobne vesti

Ekspedicija na Karacorum

O tej italijanski ekspediciji, ki bo raziskovala najvišje gorovje osrednje Azije, smo že pisali. Naj sedaj navedemo nove podrobnosti. Ekspedicija odpotuje po vsej verjetnosti marca meseca. Trajala bo tri mesece. Udeleži se je pod vodstvom spoletskega vojvode dvanajst alpincev in znanstvenikov po večini iz Milana in osem nosačev. Stroški te ekspedicije se cenijo približno na deset milijonov lir. Glavni del te vsote je zajamčil poslanec Belloni, ki bo nabiral prispevke med plemstvom in med milanskimi kapitalisti. Ekspedicija se dogovarja z znamenitejšimi inozemskimi listi in agencijami glede prvenstva poročanja, pri čemer se bodo varovali, kakor se obljublja, koristi narodnega tiska t. j. da bodo najprej poročali italijanski listi o uspehih in potovanju ekspedicije.

Kralj na otoku.

Na malem otoku Tavolari na vzhodni strani Sardinije je umrl štiri in osemdesetletni Karl Bartolomei, ki je nosil že od svojega rojstva (l. 1843.) v njegovi družini tradicijonelen in od ljudstva priznan naslov: «kralja otoka Tavolare». Na njegovem «dvoru» so bili turisti vedno gostoljubno sprejeti.

Nov spomenik.

Tudi kavi je sedaj postavljen spomenik in sicer v zvezi s stoletnico kavine kulture, ki jo je pred kratkim slavila Brazilija. Spomenik je postavljen na glavnem trgu mesta Campinas v brazilijanski državi S. Paolo. V enako imenovanem glavnem mestu prej omenjene države se je zgradila tudi kavina cesta. Brazilija je dolžna kavi veliko hvaležnost, kajti kava je glavni vir dohodkov in bogastva te zvezne države. Brazilija pridela sedaj največ kave na vsem svetu in izvaža petnajst milijonov vreč na leto, medtem ko jih izvažajo vse druge države samo pet milijonov. 1,250.000 ha zemlje pokrivajo v Braziliji kavini nasadi.

Nova nagrada za hitro vožnjo.

Sir Charles Wokefield, znani trgovec z bencinom in navdušen avtomobilist v Londonu, je določil nagrado v znesku stotisoč lir in 1000 funtov šterlingov letnega dohodka avtomobilistu, ki pobije dosedanji svetovni rekord v hitri vožnji. Doslej je dosegel ta rekord major Seagrave s prevozenimi tri sto tridesetimi kilometri v eni uri. Tekme se lahko udeleže vse države na svetu in čas nagrade zapade komaj v treh letih.

Zakladi turških sultanov se prodajo

Mustafa Kemal, predsednik turške republike, namerava zdražiti v Parizu pravljične zaklade turških sultanov. Več francoskih strokovnjakov se mudi sedaj v Angori. Gre za zaklad, ki se nahaja v starem serailu v Stambulu. En del draguljev in umetnin je že v Angori in se je spravil v podzemeljske kleti finančnega ministrstva. Neki francoski strokovnjak, ki si je že ogledal v Stambulu nakopičene dragulje, javlja to v «Journalu» z navdušenjem in primerja pogled, ki se mu je nudil, z udejstvitvijo sanj iz tisoč in ene noči. Pravi o smaragdih, velikih ko kokošja jajca, o diamantih, ki prekašajo glede dimenzij vse doslej znane. Zlat prestol ceni na dvajset milijonov zlatih frankov. Tudi ta se bo v Parizu zdražil. Med dragocenim bogastvom so krasne preproge, biseri, rokopisi, sploh starine, kojih vrednost se niti ne da ugotoviti. Ves zaklad turških sultanov se ceni na deset milijard zlatih frankov.

Umor pred osmimi leti in pol

Pred osmimi leti in pol in sicer 25. oktobra 1919. so dobili delavca Ivana Opaschitz-a na vrtu posestnika Hannbauer-ja v Zemendorfu na Nižje Avstrijskem ustreljenega. Šlo je za umor, toda storilca niso mogli dobiti. Te dneve je zvedelo orožništvo, da je neki mož pravil v krčmi, da je bil priča umora, ki ga je bil izvršil neki Simon Ujvary iz Mattersburga. Ujvaryja so zaprli. Dognali so, da je njegov pravi priimek Mazura. Vse govori za to, da je Mazura res morilec.

Iznajdljiva ženska

Generalni tajnik na angleškem patentnem uradu Dryry Coleman trdi, da postajajo ženske vedno bolj iznajdljive, da se bolj in bolj udeležujejo prijav na patentnem uradu in da je smatrati leto 1927. kot nekako rekordno leto za izume od strani ženskih oseb. Posebno se udejstvujejo ženske pri izboljšanju in poenostavitvi domačega gospodinjstva, v čimer so se povzpele ženske do čudovito bistroumnih iznajdb, ki se bodo dale vsekakor tudi denarno izkoristiti. Tako je neka gospa izumila naznanjevalca, ki avtomatično na tabli zaznamuje z električno lučjo vse one sedeže v kinu, ki še niso zasedeni. To iznajdbo so si nabavili že mnogi kinematografi v Londonu in sodi se, da bodo imela vsa kinogledališča v nekaj letih to napravo. Neka druga gospa je izumila poseben razsipalnik soli, ki uravnava zelo natančno količino soli. Tretja je iznašla nov električni likalnik, ki se da povsod brez posebnih priprav uporabiti.

Spominske poštne znamke ob stoletnici rojstva Leva Tolstega

Povodom stoletnice rojstva pisatelja Leva Tolstega izda ruska sovjetska vlada spominske poštne znamke z njegovo sliko.

Na Angleškem se odpravijo puške

Čuje se, da misli angleška vlada odpraviti v angleški vojski puške. Vsak vojak bo dobil neke vrste strojnico.

Naročajte „Edinost“

DNEVNE VESTI

Pristojbine za javne lokale

Tukajšnja finančna intendanca sporoča:

S kr. ukazom od 27. decembra 1927, št. 2518 je bilo odrejeno, da pristojbine za vladna dovoljenja, ki jih morajo plačati javni lokali kot restavracije, gostilne, pivnice, kavarne in sploh vsi lokali, v katerih se uživajo vino, pivo, likerji ali druge alkoholne pijače, veljajo tudi za leto 1928.

Te pristojbine bi se bile morale plačati že do konca meseca januarja, toda z ozirom na zakasnitev objave omenjenega kr. ukaza je ministrstvo dovolilo, da se rok za plačanje omenjenih pristojbin podaljša do 31. marca 1928.

Prizadeti se obenem opozarjajo, da je ministrstvo ustreglo tozadevni želji trgovske konfederacije ter odredilo, da se podaljša izjemoma za letošnje leto do 31. marca tudi rok, v katerem se morajo plačati posebne pristojbine od dovoljenj za prodajo močnih alkoholnih pijač.

DELOVANJE ŽIVILSKE POLICIJE

V tednu od 27. januarja do 2. februarja je izvršila občinska živilska policija sledeče operacije: pregledala je 1028 obratov, med katerimi 220 pekarnic, ter je stalno nadzorovala vse trge in prodajališča izven njih, izvršila je na trgih in po trgovinah 260 zaplemb raznih živil, ker niso bila več za konsum, napravila 50 pokušenj mleka, vzela 14 vzorcev za analizo, napravila 3 ovadbe radi prestopkov proti veljavnim predpisom o cenah in o napisih s cenami na posameznih vrstah blaga, ki se stavijo na prodaj, eno ovadbo radi prestopka zakona o lovu, 9 ovadb na kr. preturo radi kršitve zdravstvenih zakonov in na podlagi analiz vzorcev, eno ovadbo radi kršitve krajevnega zdravstvenega reda in 4 ovadbe radi prestopkov obrtnega zdravstvenega reda.

ŽITNI TRG

Cene pšenice so skoro neizpremenjene. Vseeno se pa nagibljejo v prid kupcev. Domači italijanski mlini dajajo prednost Manitobi št. 2 in 3 ter argentinski pšenici nove žetve ki mora skoraj dospeti v italijanske luke. Argentinsko blago pa popušča na ceni. Vzroka je treba iskati v dejstvu, da so prve pošiljatve, ki so dospele na evropski kontinent, zelo razočarale. Specifična teža argentinske pšenice je sicer visoka in dosega 82 kg, toda zelo uboga je na lepivu, kar povzroča, da iz nje pridobljena moka ni tako izdatna. Evropa kaže radi tega večje zanimanje za kanadsko Manitobo št. 3 in 4, ki je v ceni skoro enaka argentinski. Domača pšenica je čvrsta. Ostanki žetve se prodajajo po L 135—135 franko odhodna postaja. Koruza se je koncem tedna v ceni zopet nategnila. V Trstu razpoložljivo blago se prodaja po L 92—92 brez vreč. Za pomladanske mesece ni beležiti pri neizpremenjenih cenah nobenega prometa. Laplatska koruza je za poletne mesece 50 sitotink dražja, toda tudi tukaj se še niso razvile zaznamovanja vredne kupčije.

Rojstva, smrti in poroke v Trstu

dne 4. februarja 1928.

Rojeni: 16;
mrtvi: 10;
poroke: 7.

Iz tržaškega življenja

Žalosten konec tramvajskega uslužbenca

V nedeljo zjutraj se je dogodila pred tramvajsko remizo v ulici Giulia huda nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev.

Okoli 6. ure so se začeli premikati iz remize tramvajski vozovi, namenjeni na razne mestne proge. Med njimi je bil tudi voz št. 195, na katerem je opravljal svojo službo 44-letni sprevodnik Cesare Giorgomila, stanujoč v ul. Istria št. 12. Ko je njegov voz privozil iz remize, je Giorgomila izstopil, da bi spravil v pravilni položaj lok, ki dovaja tok iz elektrovodne žice k motorju. Ko je opravil ta posel, se je mož hotel vrniti na svoje mesto, toda komaj je stopil izza voza, se je znašel pred avtomobilom, ki je ravno v istem hipu privozil tik mimo tramvaja. Šofer, ki do tedaj ni mogel zapaziti Giorgomile, ker je ta stal za tramvajem, je sicer naglo ustavil, vendar prepozno, da bi preprečil nesrečo. Avto je potisnil Giorgomilo tako močno ob tramvaj, da je mož zadobil hude notranje poškodbe. Z istim avtomobilom je bil siromak prepeljan v mestno bolnišnico, kjer je pa kljub prizadevanju zdravnikov včeraj popoldne ob 14. uri podlegel poškodbam.

Še ena žrtev avtomobila

Ko je 45-letni premogar Jordan Krečič, stanujoč v ulici Pozzo št. 12, predsinočnjim okoli 20. ure šel po Corso Garibaldi, se je spodrsnil na tramvajski tračnici in padel. Nesreča je hotela, da je ravno tedaj privozil tam mimo avtomobil, ki je Krečiča, kateri se je bil že skoro dvignil dregnil od strani in ga podrl. To pot je mož padel tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo in se pobil po obrazu. Šofer je pomagal ponesrečencu v avtomobil ter ga prepeljal v mestno bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti najmanj tri tedne.

Šoferjeva nezgoda

Na vogalu ulic S. Anastasio in Ghega se je predpreteklo noč dogodila avtomobilska nezgoda, ki bi bila lahko imela tragične posledice. Okoli 3. ure je po ulici Ghega vozil s svojim javnim avtomobilom proti mestu 25- letni šofer Apolonij Gei, stanujoč v ulici Malcanton št. 7. Vozil je zelo naglo, kajti ob tistem času ni bilo na ulici žive duše. Ko je dospel do vogala ulice S. Anastasio, mu je nenadoma prekrižal pot neki drugi avto, ki je privozil iz omenjene ulice. Prvi hip se je zdelo neizogibno, da se bosta avtomobila zaletela drug ob drugega. Toda šoferjema se je posrečilo to preprečiti. Ker je pa Gei hipoma ustavil svoj avto, je radi močnega sunka zletel na cesto ter se pri tem hudo pobil po raznih delih telesa; tudi možgane si je pretresel. Ker jo je šofer drugega avtomobila odkuril, je Gei ležal na cesti, dokler ga niso kmalu potem našli mimoidoči ljudje, ki so poskrbeli, da je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurgični oddelek. Ozdravil bo — če ne nastopijo kake komplikacije — v treh tednih.

Trčenje med avtomobiloma

Obširno poglavje avtomobilskih nesreč se je zaključilo včeraj z nezgodo, ki se je pripetila na križišču ulic Mazzini in M. R. Imbriani. Tam se je javni avto, ki ga je vodil šofer Zigmund Semeraro, stanujoč v ulici Cologna št. 27, okoli 10.30 zaletel v avto, ki ga je vodil njegov lastnik, zdravnik Rihard Baroni. Prvi avto je vozil po ulici Mazzini proti trgu Goldoni, drugi pa po ulici Imbriani proti Corso V. E. III. Sunek je bil tako močan, da je zdravnikov avto odletel na trotoar ter se močno poškodoval. Tudi Senerarov avtomobil je radi sunka hudo trpel na sprednjem delu. Hujših posledic pa nezgoda ni imela; Semeraro in dr. Baroni sta ostala po čudežnem naključju nepoškodovana. Na mesto nezgode so takoj prihiteli nekateri mestni stražniki, ki so s težavo razganjali ogromno množico radovednežev, ki se je neprestano zbirala okoli polomljenih avtomobilov. Šele ko so poškodovana avtombila zavlekli v neko garažo, kar se je zgodilo po ugotovitvi okoliščin, ob katerih je prišlo do nesreče, je bilo mogoče vzpostaviti promet, ki je nekaj časa skoro docela obtičal.

Poskušen samomor

V stanovanju svojega zaročenca Leopolda Schoenberger, stanujočega v ulici Fornace št. 11, je predsinočnjim hotela končati dni svojega življenja 19-letna Emilija Tabešak, služkinja pri družini Bauzi v ulici A. Carpaccio št. 14. V ta namen je okoli 22. ure, ko je ostala sama, zanetila na ročnem ognjišču nekoliko oglja, legla v sobi na posteljo in čakala, da napoči njena poslednja ura. Toda njeno obupno početje je kmalu potem zapazila neka ženska, ki je poklicala na lice mesta zdravnika rešilne postaje. Ta je podal mladi samomorilni kandidatinji prvo pomoč ter jo dal nato prepeljati v mestno bolnišnico, kjer si bo v par dneh opomogla.

Porota

Razjasnjenje v zadevi Aiello

Obravnava proti Ciru Aiellu iz Neaplja, obtoženemu poskušenega nameravanega umora proti inženirju Mariju Muzzattiju v Tržiču, je bila, kakor znano, prekinjena iz nenavadnega vzroka. Kakor smo že pisali, je obtoženec trdil, da je imel v letu 1918 v Firencah pred vojnim sodiščem obravnavo in je bil nato poslan v kliniko za umobolne v tistem mestu. Tam da so v resnici našli na njem znake neke epileptične bolezni, vsled česar je bil pri omenjeni obravnavi oproščen.

Kakor vedno v takih slučajih, se je tudi sedaj predsednik tržaške porote obrnil na kliniko v Firencah za tozadevne dokumente. Vemo, da je prišel tudi odgovor, v katerem se potrjuje, da je bil v tisti bolnici interniran vojak Ciro Aiello, sin Franca in Marije Concetta, rojen leta 1896.

Obtoženec pa je Cir Aiello, pok. Alojzija in Rože, roj. Passarello.

Sedaj je prišel odgovor iz vojaške bolnice v Firencah, kjer se je obtoženec v resnici nahajal v opazovanju. Toda spričevalo te bolnice zanika vsak znak duševne omejenosti obtoženca.

Tudi trditve, da je tekom karanerske službe padel s konja in se precej resno poškodoval na glavi, ne odgovarjajo resnici. Tako govore došle informacije.

Vojaško sodišče v Firencah je odločno zanikalo, da bi se bila kdaj vršila tam obravnava proti Ciru Aiellu iz Neaplja, rojenemu leta 1899, ki je letnica obtoženčeva rojstva.

Obravnava je s tem zaključena. Predsednik da besedo zastopniku civilne stranke:

odv. Sartoretti iz Vidma izvaja:

«Zakaj je Aiello streljal na inženirja? Odgovor vas lahko zanese bodisi v strogost, bodisi v usmiljenje. Obtoženec vam je dejal: «Otroci moji niso imeli kruha, trpeli so lakoto, ker jaz nisem imel dela. Lakota mi je oborožila roko.

«Te besede zamorejo vliti v vas najvišjo mero človeškega usmiljenja. Je li pa to, kar Aiello pravi, resnično? Videli smo večkrat v takih kletkah človeka, ki je trpel lakoto, in želel bi, da bi tudi v našem slučaju bilo tako. Revščina pa ima eno neizbrisno znamenje: Odkritosrčnost! Kogar je prisilila revščina do zločina, prizna odkrito vse in vsi mu verujejo. Aiello pa se vam je predstavil z več lažmi in celo s precejšnjim pogumom. Aiello je dobil 20 dni pred zločinom 691 lir, torej je imel vsaj za hrano.

«Odpuščen je bil, ker je zanemarjal svojo službo. Saj so mu dali celo dobro spričevalo!

«Inženir mu preskrbi službo v Trstu. Aiello noče tja in po grožnjah pride do dejanja. Nekega večera Aiello ustreli proti inženirju, ga udari v obraz in ustreli drugič. Kaj je to, gospodje porotniki?

«Mi hočemo sami prositi usmiljenja. Toda kaznovan mora biti na vsak način.»

Popoldne je govoril drž. pravdnik

cav. Tasso,

ki je v splošnem povedal to, kar zastopnik civilne stranke. Njegov govor je bil razmeroma kratek in je obdelaval po večini juridični del obravnave. Govornik je zahteval obsodbo v smislu obtožnice in je tudi priporočal malo dozo usmiljenja za obtoženca.

Proti večeru je začel svoj govor branitelj, odvetnik

dr. Camillo Poillucci

Njegov govor se bo nadaljeval danes, ker je zamogel govornik radi pozne ure le malo govoriti. V splošnem je porotnikom v živilih barvah skušal orisati duševne stanje obtoženca, ko je ta videl, da mu od povsod silita v hišo revščina in lakota in ko je zaslišal prvič svoje otročiče, kako so v joku prosili kruha. Obtoženec je v svoji duševnosti moral smatrati odpustitev iz službe za krivično, saj so mu vendar izstavili spričevalo, da je dobro in pošteno služil. Tovariši so ga smatrali za tata in se ga izogibali; v njem je rastel srd do človeške družbe in v inženirju je videl povzročitelja vsega zla.

«Kdo naj zamore jasno čitati v duši obtoženca? Kdo ve, je-li ta imel namen moriti? Ni-li hotel samo ostrašiti inženirja?

«Res je, da ga je ranil? Zato naj bo tudi kaznovan. Toda poskušen umor? Kdo more o tem govoriti? Aiello je imel 400 lir dolga za zastalo stanarino in ga je plačal iz tistih 697 lir. Torej mu ni preostalo mnogo in družina se je morala že nahajati v veliki bedi.»

Danes si bodo nasprotne stranke odgovarjale. Prišlo bo po vsej verjetnosti tudi do razsodbe.

Razprava začne ob 10. uri zjutraj.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Usposobljenostni izpiti drugorodnih učiteljev za poučevanje italijanščine

Naučni minister on. Fedele je izdal nove odredbe glede usposobljenostnih izpitov drugorodnih učiteljev za poučevanje italijanščine. Izpiti se bodo morali zaključiti do 31. avgusta. Izpitno komisijo bo imenoval kr. šolski skrbnik in ji bo tudi predsedoval. Člani komisije bodo: en didaktični ravnatelj, en kr. šolski nadzornik, en profesor italijanščine iz srednjih šol ter en ljudskošolski učitelj. Izpit bo vseboval: pismeno nalogo, ki ji bo sledilo enourno izpraševanje, v katerem bo moral učitelj pokazati, da obvlada popolnoma italijanski jezik.

Okostje v svetovni vojni padlega vojaka

V bližini ceste, ki vodi skozi Rožno dolino pri Gorici, so pred dnevi našli tam zaposleni delavci le nekaj centimetrov pod zemljo okostje v svetovni vojni padlega vojaka. Po znamenju, ki ga je nosil s seboj, so ugotovili njegovo ime. Njegove zemske ostanke so nato odnesli na vojaško pokopališče, kjer so jih z vso svečanostjo pokopali.

Ljudskošolska učiteljica, ki se rani s samokresom

Ljudskošolska učiteljica Pina Scagnerra, stara 22 let, iz Salo di Alessandria, službujoča v Batah, se je te dni na čuden način ranila s samokresom v koleno. Ni znano, na kak način je dobila samokres, s katerim se je baje igrala in ga baje po nesreči sprožila. Morala si bo rano lečiti nekaj tednov.

Smučarska tekma na Lazni

Preteklo nedeljo je sportni klub «Audax» iz Gorice priredil na Lazni smučarsko tekmo.

Vreme je bilo jako ugodno, sneg izboren. Tekmovalo je 15 smučarjev od 17 vpisanih; med njimi Rojan Čuk iz Gorice in Stres iz Kobarida (izven tekmovanja). Deset kilometrov dolgo progo je prevozil v najkrajšem času Goričanom dobro znani Seghizzi. Stres je prišel tretji. Ostali pa so se razvrstili v čas od 42 minut (prvi privozil v cilj) do 1.10 (zadnji).

Zanimanje je bilo precejšnje, vendar pa so vzlic temu nekateri tik pred pričetkom tekme odpovedali udeležbo.

Na Lazni smo videli v nedeljo mnogo slovenskih smučarjev, zlasti Lokvarjev, Čepovancev in dijakov iz Gorice. Bil je pravi živ-žav. Kakih 300 tujcev je posetilo v nedeljo Lazno.

Razmesarilo ga je.

Prihaja novica o težki nesreči, ki se je zgodila v bližini Rut nad Volčami in zahtevala človeško žrtev. V vasici Draga v bližini Rut so v nedeljo okrog 4. ure popoldne zaslišali tamošnji prebivalci močan pok. Takoj nato so šli radovedni proti oni smeri, odkoder je prišel pok in našli na senožeti, ki se ji pravi po domače Kamunja, razmesarjeno človeško telo. Očise je zgodila nesreča stare vrste ob pobiranju vojnega materijala. Ponesrečenca je bila eksplozija tako raztrgala in razmesarila, da ga niso mogli spoznati. Domnevajo pa, da gre za nekega človeka iz Grgarja, ki je zadnje čase v tamošnji bližini pobiral staro železje. Ponesrečenec je moral biti star kakih 30 let. Še tisti večer ob 7. so prišli orožniki iz Ročinja ter truplo zastražili, dokler ne bo prišla na mesto komisija.

IZ OKROŽNIC GORIŠKE PREFEKTURE

Združitev občin Trente in Soče

Prefekt sporoča v «Bollettino Atti Ufficiali della R. Prefettura di Gorizia», da sta se s kraljevim odlokom z dne 15. januarja 1928 združili občini Soča in Trenta v eno samo.

Pravilnost obročev pri vprežnih vozovih

Načelnik vlade opozarja vse tozadevne oblasti, naj pazijo na strogo izvajanje zakona glede pravilnosti obročev- pri vprežnih vozovih.

Prošnje za nabavo dovoljenja za ribji lov

Glede prošenj za nabavo dovoljenja za ribji lov sporoča goriški prefekt, da so predpisane za ribji lov, ki služi bolj za zabavo, kolkovne znamke (doppio) za 30 lir; za one pa, ki izvršujejo rabji lov kot svoj poklic, pa le znamke za L 12. Če se pa omenjenih kolkovnih znamke ne dobi po vseh razprodajalnah, se lahko v obeh slučajih pošlje na prefekturo L 30.10 ali L 12.10 po poštni nakaznici.

IZPRED SODIŠČA

Razprava na prizivnem sodišču proti Franu Žgurju iz Podrage odgodena.

Včeraj bi bil moral na prizivno sodišče v Gorici znani mladinski pesnik Fran Žgur iz Podrage radi razpečavanja «Prvih korakov». — Toda glasom brzojavke, ki jo je dobil od sodišča, je bila razprava prenesena.

Rada se je vračala.

Na dva meseca in 20 dni zapora je bila obsojena neka Suzana Unterreiner, ki je bila izgnana iz Italije v Avstrijo, pa se je kljub prepovedi povrnila. Pritožila se je včeraj na prizivno sodišče, ki ji je kazen znižalo za 20 dni.

GOČE PRI VIPAVI

Zima v Vipavski dolini. - Poroka.

Tudi v severno Vipavsko dolino se je te dni povrnila zima. Kolk in Nanos sta dobila zopet rahlo snežno odejo, v dolino pa je zapihala mrzla sapa in zimska burja, ki je znova malo popihala Vipavce in razčistila zrak, ki ga te dni goste in konservirajo Vipavci — tržani v vroči plesni dvorani. — Pa pustimo Vipavce in poglejmo v Goče! Tu se je poročila te dni naša vaščanka Herminija Orel z Ivanom Bekarjem, brivcem, starim 21 let, iz Sežane. Obilo sreče v novem življenju!

DOL - OTLICA

Smučarji, sankači

Naša gora je v snegu in sneg je tudi nekaj lepega in prijetnega. Čeravno si želimo, da bi nas čim prej zapustil, se ga pa vseeno veselimo. Posebno naši mladi, ko si navečejo na noge doma napravljene smuči in drse preko belih hribčkov in kotlin. To ti je veselja, smeha, a obenem tiči v tem še nekaj drugega, česar se naša mladina niti ne zaveda, t. j. — zdravje.

Do letos v zimi je prihajala v naše hribe tupatam kaka četa smučarjev - Tržačanov. Letos pa odkar je zapadel sneg, nas redno vsako nedeljo obiščejo vedno veseli in neutrudljivi Aidovci — smučarji obojega spola, pa naj bo lepo ali grdo vreme. Tako je mrgolelo na svečnico preko osemdeset smučarjev in sankačev naših in dolinskih. Naša «Korenina», ki je takorekoč pahnjena v kot, tedaj oživi od samih smučarjev in san-

kačev v tekmovanju med seboj. Seveda se zgodi semtertja, da kdo napačno stopi ali da prekriža s smučmi in se prekucne, toda bela blazina ublaži padec — in tako spremljajo vsak padec ostali s smehom; to je tudi vse. Kajpada ni se spuščati kar na slepo, še posebno če se ne pozna teren; posebno proti kaki skupini drevja, osobito če je začetnik; tedaj se lahko zgodi, da drago plača svojo drznost. Previdnosti je pač treba pri vsaki stvari.

RENČE

Koristi, ki jih prinaša ples.

Kakšni so? V tem dopisu jih bomo nazorno pokazali. Prej pa moramo povedati, da smo v naši vasi in v naši obširni dvorani, ki je včasih služila za različne društvene prireditve ter se zadnje čase spremenila v vaško kinodvorano, že to nedeljo tretjič plesali. In vedno je bil obisk povoljen. S kinom ni šlo, kar je razvidno iz tega, da je njegov lastnik opustil to misel in tako že dalj časa ni bilo nobene predstave. S plesom pa gre — kot kaže. Pa kdo bi o pustu malo ne ponorel, ko so časi tako veseli! Nameni, iz katerih se prirejajo plesi, so različni, po večini slični onim po drugih krajih. — Kakšne so koristi, ki jih prinaša ples, sem se vprašal zgoraj. Naj opišem prizorček, ki se je zgodil preteklo nedeljo okrog enajste ure v plesni dvorani. Godba na pihala — mirenski godci — valček, vanstep, veselo razpoloženje, zardela lica, židana volja! Nenadoma se zgrnila množica radovednežev okrog neke gospodične, ki je vsa v strahu in razburjena pripovedovala nekaj svojim bližnjim, ki so se jeli gnesti okrog nje. Nenadoma si zagledal v množici kopico orožnikov, ki so šli k omenjeni gospodični. «Kaj je? — kaj se je zgodilo?» si slišal okrog sebe... «Okradli so jo!» — «Pobrali so ji 150 lir!» — «Kako?» — «Iz površnika. Iz torbice so ji vzeli denarnico in denar!» — Iskanje, vrvenje itd. itd... — «Kako se pišete?» — «Meri Macola.. Iz Bukovice!... Oh, ne bom jih več našla nazaj! Kdo jih je vzel?» — «Uboga reva, vse kar ji je ostalo od zadnje plače, so ji pobrali!» In tako dalje in še tako dalje... Pa zopet mir in zopet godba in ples in ples. Vsi so pozabili na Meri, na 150 lir. Le vsa rdeča v obraz se je rinila proti vratom skozi goste vrste plesalcev gospodična Meri, ki ve sedaj, kakšna je ena izmed koristi, ki jih prinaša ples.

DUPLJE PRI VIPAVI

Zanimiva poroka.

V soboto popoldne se je vršila v naši vasi zanimiva poroka, o kateri se je po vasi in bližnjih krajih precej govorilo. Le malokdaj se pač zgodi, da imajo v hiši kar na en dan dve poroki in še taki, da dve hiši oddajo kar hčerko in sina v drugo hišo, ki jim da za to odgovarjajočo zameno. Poročil se je namreč Anton Petrič iz naše vasi z Julko Nusdorfer iz Slapa. Te zadnje brat Josip Nusdorfer pa s sestro prvega, s Felicijano Petrič. Vsem štirim novoporočencem najiskrenejše čestitke od strani vseh Dupeljcev!

Iz tržaške pokrajine

IZ BORŠTA

V nedeljo se je vršil pogreb ponesrečenega Jožefa Glavine iz Boršta, bivšega vaškega cerkovnika. Kakor znano ga je ubila v petek popoldne na delu v kamenolomu «Facanoni» skupno s tovarišem iz Padrič mina, ki je predčasno eksplodirala. Usula se je na nesrečneža ogromna masa skalovja in ju na mestu ubila. Pogreb se je vršil ob ogromni udeležbi ljudstvo iz vsega Brega, ki je živo sočustvovalo z nesrečno družino. Pokojnik je zapustil vdovo s petimi otroci in je bil splošno spoštovan in priljubljen kot zaveden in delaven rodoljub. Bil je večkrat odbornik pri raznih domačih društvih, razumen gospodar in in tudi izobražen kot samouk. Cerkveni obred sta opravila gg. župnika s Katinare in iz Boljunca. Pred vasjo se je zbrala ogromna množica, ki je čakala na prihod krste iz Trsta. Domača godba je zaigrala medpotoma znane žalne komade in domači pevci so zapeli ponovno običajne žalostinke. Od pokojnika se je poslovil ob odprtem grobu gosp. župnik Leiler in eden izmed domačinov, ki je orisal delovanje in življenje pokojnika, ki je tako tragično končal. Stavil je posebno njegove vrline kot poštenega vaščana in prijatelja v zgled. Zagotovljen mu je trajen in hvaležen spomin vseh, ki so ga poznali in cenili.

VIŽOVLJE

Požar.

«Gori, gori!» se je razleglo vpitje predzadnji pondeljek opoldne po naši vasi. Hitro so prihiteli vaščani pomagat gasit hlev tukajšnje vdove Legiša, toda niso ga mogli rešiti, ker je bil že ves v plamenih. Posrečilo se jim je rešiti le kravo s teletom iz hleva. Vsa krma pa je zgorela, tako da je morala uboga družina prodati kravo in tele. K sreči je bil hlev krit z zavarovanjem. To je letos že tretji požar v naši vasi. Dvakrat prej pa sta zagorela dva dimnika. Lani avgusta je zgorel tudi hlev z vso krmo posestniku Klariču. — Sicer ljudje že dolgo vrsto let ne pomnijo v naši vasi nobenega požara.

IZ BOLJUNCA

V petek opoldne je boljunski zvon zopet otožno donel, zopet smo izročili materi zemlji truplo komaj dvajsetletnega mladeniča Dušana Sancina.

Pokojnik je bil dijak 7. realke v Ljubljani. Radi bolezni je pred dobrim letom prekinil študije in se vrnil domov. Bolehal je vedno bolj in slednjič ga je neizprosna smrt vzela s tega sveta. — Njegova želja je bila dokončati študije in kdaj pomagati materi ter se ji oddolžiti za skrbi in tržave, ki jih je imela radi njega. Usojeno pa mu je bilo drugače. V najlepšem cvetu svoje mladosti se je moral ločiti od svojih dragih, pustiti nade. — Vsakomur, ki ga je poznal, bo ostal veseli in šaljivi Dušan vedno v spominu. Videlo se je tudi pri pogrebu, kako so pokojnika vsi spoštovali in ljubili. — Pred hišo žalosti se je zbrado veliko ljudi, kateri so hoteli spremljati dragega pokojnika na njegovi poslednji poti. Ko je duhovnik opravil molitve, je pevski zbor zapel žalostinko «Človek», in žalni sprevod je krenil v cerkev, nato pa proti pokopališču. Med potjo je domača godba igrala ubrane žalostinke. Na pokopališču so pevci zapeli «Jamico» in črna prst se je jela usipati na krsto... Vsem je bilo težko pri srcu. Mračilo se je, pogrebci so z žalostjo v srcih zapuščali pokopališče.

Nate, dragi Dušan, bomo vedno ohranili svež spomin. Naj Ti bo lahka domača zemlja, katero si tako ljubil!

POVIR PRI SEŽANI

Živela sta skupaj, umrla sta skupaj.

Zakonca Kariž iz naše vasi, ki sta bila stara nad 80 let ter sta preživela dolgo vrsto let skupaj, sta te dni odšla na oni svet. Zanimivo je, da je pred dnevi umrla žena, pol ure na to pa je odšel za njo njen mož. Pokopali so ju oba skupaj in istočasno.

Reška pokrajina

BISTRICA IN OKOLICA

Nekaj zgod. podatkov)

Naša vas — po njenem licu bi jo lahko imenovali malo mesto, saj je že malomestno opremljena: večje trgovine, tvornica za testenine, kavarna, kino, električna razsvetljava i. dr. — Bistrica je že staro središče. Naši predniki so si radi izbrali stalno bivališče ob vodi, v preksolnčnih legah. Tukaj je bil njih namen izkoriščanje potoka Bistrice, ki mu ne zmanjka vode, znamenje, da segajo njegove podzemske struge v goji proti Snežniku. Še vedno stoje ob njem mlini in žage (pile) ki so dajale svoječasno izboren zaslužek Žagali so deske (tavolette), ki so jih izvažali v Sicilijo in Neapelj. V tekmi s parnimi in elektr. žagami je zaslužek padel.

Nad izvirom Bistrice, ki ima več pritokov imenovanih «sušci», stoji na hribčku razvalina starega gradu bistriške graščine. Že pred 150 leti se je popolnoma podrla. Bila je posest vitezov Bistriških in potem grofov Celjskih. Med zadnjimi vitezi se imenuje neki Alochus, baje zelo hraber mož. Pomagal je Štajercem v več bitkah. Bojeval se je proti Ogrom za vojvodo Albrehta I., a bil je iz zasede napaden in umorjen l. 1291.

Zanimiva je tudi kotlina «Vozlek», kjer je brat Bistrice, izvirek «Kozlek». Njegova voda je že od nekdaj zelo cenjena. Ob njegovem izviru je bil vezan kamen z Bilčevim napisom: Kdor gasil bo žejo s kozleško vodico, bister um imel bo in zdravo glavico. Napis sta vrezala brata Jos. in Anton Valenčič iz Bistrice 1867. l. O tretjem studencu pod Akcom (hrib sv. Akacija 801 m) blizu vasi Jasen krožijo do danes vraže. Tako n. pr. pravijo, da studenca ne vidijo veliki grešniki. Pripisujejo mu zdravilno moč.

V dobro uro od Bistrice oddaljeni Jablanci je graščina baronov Lazzarini. Prej so Lazzarini bivali više v šumi v stari graščini, ki je sedaj porušena. Ko je bil namreč zadnji graščak, ki je tam bival, napaden po roparjih, ni hotel več bivati v samoti in si je zgradil v Jablanici omenjeno graščino pred okrog 120 leti. Posestvo je bilo razprodano med domačine.

Tudi v pol ure oddaljenem Spodnjem Zemunu je grad, ki je seveda zgubil na svojem značaju in novi časi so ga ponižali v navadno letovišče. Nekako v sredini med Dolenjem pri Jelšanah in Gor. Zemunom je bila velika rimska naselbina, kakor je svoječasno dognal učeni starinoslovec profesor Müllner, ki je l. 1879. napisal posebno razpravo v nekem dunajskem arheološkem časniku. Pred 40 leti so tamkaj izkopali mnogo starega denarja, opek, kroglic iz jantara, svetilk, verižic i. t. d. Tudi na bližnjih hribih je bilo več utrjenih taborov.

Ob priliki petindvajsetletnice poroke

Ivana Martinuzzi

in

Frančiške Martinuzzi

roj. Babuder

čestitajo hvaležni otroci.

TRST, 7. februarja 1928. (200)

Soteska «Dolenjski potok» vzbuja čudne občutke, ker je bila zavetišče roparjev in strahov. Še danes ne mara nikdo sam po tej cesti. Za časa Francozov (1809. do 1812.) so se tu spopadli Francozi in Avstrijci. Hrvati so bili pod poveljstvom generala Augenta in so pobili Francoze.

Blizu te ceste je M. Brekovica, ki je l. 1855. zelo trpela na koleri. Največ jih je tam umrlo. Vred okrog 250 leti pa je divjala strašna živinska kuga (najbrže vranični prisad). Vaščani so obljubili — tako je govorica — da hočejo ponedeljek križevega tedna praznovali kot poseben praznik, če jim Bog odvzame to šibo. Isti dan gre še sedaj velika procesija iz cele fare k sv. Roku na Bukovico. Namesto križev nosijo cerkvene bandere, kakor na Sv. R. T.

V vasici Brdice je cerkvica, posvečena sv. Duhu in ima jako star zvon iz 16. stoletja.

Naša dolina zelo sliči Vipavski. Na severu in severovzhodu je predgorje Alp, apneno, golo in pusto, na nasprotni strani pa «Brkinska brda»: lepi, rodovitni lapornati griči. Tudi dolina bi bila nad vse rodovitna, a je močvirna in pod naplavi zelo vijugaste Reke. Ta izvira kot neznaten potočič v Dletu med Podgrajami in Klano, teče po Trnovsko-Vremski dolini in se izliva v Škocjansko jamo. Starim rimskim pisateljem je bila ta jama vzor vsega veličastno lepega in čudnega. Res je moralo biti takrat okrog te vode lepo. Divjeromantično lice kraških sten, v dolini pa temni gozdovi. S šumami je izginila tudi slava Reke.

Naš jezik je precej čist in lahko umeven. Zanimivo pa je, da rabimo frekventativne ali ponavljalne glagole, n. pr. «hodevamo v cerkev», videvam tega človeka,» «ta se vedno kregeva». Od Hrvatov smo dobili govorico «ć», n. pr. sedi pri peći, reći, teći. Pravimo volku — vuk, polhu — puh, poln — pun itd. Njivo «zatrznimo» (zaledinimo). Obilo lepih izrazov zasledimo v «koćanskem», to je v kotu Jablanica, Kuteževo, Trebčane, Žabice, kjer zveni hrvaški naglas, Namesto samega «bom», «boš» itd. rabimo predprihodnji čas: «bom bil», «boš bil» itd. Pač pa označujemo svoje sorodnike s pravimi izrazi. Trnovo rabimo v moškem spolu, ne v srednjem. Pravimo n. pr.: Grem v Trnov — ne v Trnovo; sem iz Trnova. Vodi rečemo Bistrica, vasi pa Bistrc.

Znanost in umetnost

E. V. Aničkov

(Ob obletnici njegovega znanstvenega delovanja)

Na skopljanskem vseučilišču je praznoval Evgen Vasiljev Aničkov 35-letnico svojega znanstvenega delovanja t. j. odkar je stopil v širno polje znanstva in se temu posvetil.

Rodbina Aničkov je izmed prastarih moskovskih družin. Že okrog XV. stoletja srečamo v starih zapisnikih imena Aničkovih v raznih častnih službah ter v boljarski dumi, v tem prvem svetu ruskih carjev. — Evgen Aničkov je naprednih in svobodoljubnih idej, ki so mu prinesle mnogo trpljenja v njegovi življenski in znanstveni karijeri. Rojen je bil 1866. leta v Petrogradu in je dovršil študije germanistike in romanistike na petrograjskem vseučilišču pod znamenitim profesorjem Veselovskim. Radi politike je bil večkrat

(Dalje na IV. strani)

MALI OGLASI

PIANINO, krasen, s križanimi strunami, metalično ploščo, tremi pedali, moderatorjem, zajamčen, se proda po ugodni ceni. Izložbena dvorana, Monte Pietà, Corso 43, I. 135

30-LETEN mož, pošten, z majhno kavcijo, želi mesta v kakem skladišču, tudi kot kletar, zmožen italijanskega, hrvaškega in slovenskega jezika. Pojasnila via Giorgio Vasari 12, vinotoč. 136

LOVSKI PES, z rujavo glavo, s sivo-rujavkastimi lisami, se je izgubil. Kdor ga pripelje v XX Settembre 65, I. levo, dobi dobro nagrado. 137

TOČIM pristno briško vino po L 4.40. Madonnina 8, Bric. 109

MLADENIČA s stalno službo, iščeta znanja z gospodičnama v starosti 25—30 let eventuelno vdovi brez otrok. Le resne ponudbe pod «Pomlad» in «zvonček» na tržaško upravništvo. 119

SLUŽKINJA, zmožna gospodinjstva in molžnje krav se sprejme v Orleku pri Sežani št. 16. 124

SEMENSKI KROMPIR, isto izbrano prvovrstno seme, tolminski kamnik (domažin) se dobi po najnižji ceni in v vsaki množini v Koprivi pri Dutovljah št. 32. 126

BABICA, avtorizirana, sprejema nosečе. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 18

ZAHVALA

Ob priliki nenadne smrti našega nepozabnega soproga in očeta

Gregorja Bajec

izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo vsem, ki so na katerikoli način počastili spomin pokojnika.

ŠKEDENJ, 6. februarja 1928.

Žalujoča družina

201 **Bajec.**

ZAHVALA

Globoko ginjeni po izrednih dokazih sočutja ob priliki težke izgube našega ljubljenega

Joškota Stanič

izražamo svojo iskreno hvaležnost vsem blagim osebam, ki so bodisi s podarjenimi cvetkami, s spremstvom k večnemu počitku ali na katerikoli način izkazali zadnjo čast blagemu pokojniku.

TRST, 6. februarja 1928.

202 **Žalujoči ostali.**

VABILO

na

redni občni zbor

KMEČKE BANKE

registr. zadruge z omej. zavezo v Gorici

ki se vrši

v četrtek, dne 23. februarja 1928 ob 13.30 uri v Gorici, Piazza E. De Amicis 12/I.

s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelništva in nadzorništva.
3. Potrdilo računov za leto 1927. in sklepanje o razdelitvi čistega dobička.
4. Slučajnosti.

Ako bi ob določeni uri ne bilo navzoče zadostno število članov, se vrši občni zbor 1 uro pozneje z istim dnevnim redom, ne glede na število navzočih članov in zneska deležev, ki so zastopani.

ODBOR.

Tablice

Aspirina

se morajo raztopiti v kozarcu vode, da zadobijo hitrejše in popolnejše delovanje.

Pristne tablice Aspirina so neprekosljive za zdravljenje

glavobola, zobobo'a, revmatizma, bolečin v ustih, protina, prehlada, živčnih bolezni i. t. d.

Originalni izdelelki imajo zelen ovitek in križ Bayer.

Zahtevajte to izrecno.

Ne vrzite proč strganih čevljev!

Nesite jih v

PRVO STROJNO DELAVNICO ZA POPRAVO OBUVALA

CINCELLI

TRST, VIA MALCANTON 9

tel. 37

(Lastnik G. & A. TROMBA)

kjer se bodo vaši čevlji popolnoma popravili z jamstvom dolgega trajanja, elegance in blaga prve vrste.

Podplati - nadplati - pete

Vsako obuvalo se očisti s slovitim mazilom „SUPER-ASTRO"

Vrhu tega se barva v vseh barvah vsako obuvalo, posebno ženski čevlji, z občeznano amerikansko tinkturo „FOWLER"

Proti

TRAKULJI

Ugledni zdravniki priporočajo že več let in predpisujejo kot SREDSTVO Z GOTOVIM IN TAKOJŠNJIM UČINKOM

TENIFUGO VIOLANI

ki ga izdetuje kemik-lekarnar G. VIOLANI v Milanu

ZDRAVNIK

dr. Franc Gruden

ordinira

v Trstu Via S. Lazzaro 23/II

(zraven kavarne Roma)

od 10.30 do 13

V Nabrežini ordinira samo popoldne

od 14—18 (na lastnem domu)

P O D L I S T E K

V. J. KRIŽANOVSKA:

Pajčevina (6)

Roman v štirih delih

Iz ruščine prevedel **I. V.**

Liberman se je nasmejal.

— Kako si bedasta, Malvina! Kako naj jim prepovemo govoriti v njih žargonu? Potrpi do tedaj, ko bo vse to naše, kakor v Poznanju, ne bodo smeli ni «Oče naša» drugače moliti kakor po nemško. Za zdaj moramo pač napenjati ušesa; toda zagotavljam ti, da ni težko sporazumeti se z Rusi. Je cela vrsta čarobnih besed, ki čudovito vplivajo nanje: tepec, osel, glupec, podlež, vrag itd. Ko izrečeš eno izmed teh besed ter pri tem vpiješ in zarogoviliš nad njimi, takoj te razumejo in vse gre po loju.

Malvina se je čudila temu nenavadnemu načinu sporazumevanja, vendar pa je poprosila brata, naj ji zapiše z nemškimi črkami te besede.

Končno je vlak prispel na postajo, kjer je bilo treba izstopiti, in Liberman je prvi skočil na stanico. Našopiril se je še bolj oblastno, se jezno oziral okrog sebe ter zavpil iz vsega grla:

— Kje pa ste, hudiči?

Nekaj mužikov, ki so stali pri železniškem vozu, je steklo tja, se odkrilo in se klanjalo do pasu; dobrodušni, zagoreli obrazi so zažareli v vljudnem nasmehu.

— Že od jutra smo tu, Fedor Karlič! Dobrodošli, — so zapeli vsi hkratu.

— Dovolite, da dvignem prtljago? — je vprašal voznik.

Liberman mu je brezbrižno prožil pobotnico in vprašal:

— Ali je dovolj vozov?

— Tri trojke in dve telegi smo pripeljali.

— Dobro! Pa hitro se zasučite, — je rekel, nato se je obrnil k Milerjevim ter pristavil: — Pojdimo, prijatelji, vaše reči ponesejo posli na vozove.

Čez pol ure se je vsa družba posedla na vozove in odpeljali so se.

Imeli so pred seboj trideset vrst vožnje, zato se je Libermanu mudilo in seveda ni štedil s «čarobnimi besedami», s katerimi je priganjal voznike.

Dan je bil krasen; kakor neskončna rumena preproga so hitela mimo obdelana polja rodovitne dežele in nagla vožnja je bila kaj prijetna. Liberman je kazal svaku okolico ter imenoval vasi, skozi katere so se peljali.

Ruske vasi so bile skoraj vse enako revne in so napravile vtis strašne bede; stradanje je bilo zapisano na licih kmetov, ki so se prestrašeno in spoštljivo klanjali pred mimo letečimi vozovi. Toda pogledi, ki so spremljali mimo leteče trojke, so izdajali pritajeno zavist in podzavestno sovraštvo, dasi se niso reveži popolnoma zavedali, da je to nov naval «kobilic», ki so prišle grabit njihovo imetje.

Skoraj na meji Šastunovskega posestva so se peljali skozi večje selišče, ki je tvorilo pravo nasprotje z vsemi vasmi, mimo katerih so se do tedaj vozili. Tukaj je bilo videti vse v blagostanju in celo razkošju. Hiše so bile večje in dobro zidane, z ličnimi, ograjenimi vrtovi, da so bile podobne prej pristavam kakor kmetskim bivališčem. Stale so okrog cerkve, katere vitki gotski zvonik se je dvigal iznad morja zelenja.

— To je Šarlotental, ena naših naselbin. Ali ni lepo videti ta lepi red, to snago in blagostanje? Nekoč pozneje te privedem semkaj, Osvald, da si ogledaš krasno govedo, sadne vrtove itd.; vse to je pri njih imenitno! Tu imam mnogo prijateljev, med njimi najbogatejšega kolonista, — starega Merderfelda. On nam razkaže naselbino in nas imenitno pogosti, — je zaključil Liberman in prijazno pozdravil dve mimoidoči ženski.

Za vasjo so se zopet razprostirala polja; tedaj je Liberman obrnil svojo pozornost na dva velika, skoraj do tal pogorela skednja.

— Kaj pa to pomeni? Ali je tu gorelo? Kdaj? — je poizvedoval pri vozniku.

— Pred petimi dnevi, — je suho odgovoril ta.

— Kakšna nesreča! To sta Merderfeldova skednja in še od lani sta bila polna žita. Moram ga obiskati jutri, — je sočutno rekel Teodor.

No v tem hipu so bili že na zemlji Šastunovih in pogovor je prešel na posestvo, ki ga je Liberman upravljal.

Vozili so mimo fabričnih stavb, nato so prišli v senčnat drevored, ki je peljal v grajščino. Grajsko poslopje je bilo od treh strani obdano od velikanskega parka. Zidan je bil za časa Katerine v nekem mešanem slogu med rokokojem in italijanskim slogom, toda bil je dobro ohranjen. Široka terasa z visokimi stebri je krasila glavni vhod, pred katerim so se razprostirale cvetne grede in zelena trata. Sredi trate je stal kamenit bazen, ki ga je krasila skupina nimf s Tritonom.

Vozovi so krenili na levo, v drug, ravno tako senčnat drevored, peljali mimo stavb za posle in se ustavili pred oskrbnikovo hišo.

Ko je prva trojka obstala pred hišo, se je pokazala na hišnem pragu rejena ženska v višnjevi volneni obleki, s črnim, svilenim predpasnikom, na glavi je imela čipkasto čepico, na zlati verižici pa ji je visel lornjet.

Mina Bogdanovna se je topila od radosti, ko je zagledala moža in sorodnike. Milerjeva družina je stopila v hišo v neki zadregi, vidno presenečena od obdajajočega jih razkošja. Poleg gospe Libermanove, ki se je že nosila kakor «dama», so bili videti Osvald, Malvina in njih otroci kakor razcapana drhal. V tako visoki družbi jim je postalo neprijetno.

Dve sobarici sta priskočili k došlecem in jim odvzeli prtljago. Malvina, ki ni bila vajena take postrežbe, se je vznemirila in potolažila se je šele tedaj, ko ji je Mina zagotovila, da so njih prtljago na njeno povelje odnesli v njihovo novo bivališče, kjer jo bodo našli nedotaknjeno.

Vsi so sedli okrog bogato pogrnjene mize, a Mina Bogdanovna je sedla k samovaru, ki se je bleščal kakor zlato, ter začela nalivati čaj.

preganjan, odstavljen kot vseučiliščni profesor, zaprt, dvakrat obsojen, enkrat celo v Sibirijo. Večkrat mu je bilo prepovedano predavati na vseučilišču. Aničkov ni bil strankar ali profesionalen politik, temveč načelen revolucionar, svobodoljuben duh, ki se je upiral omejenosti profesionalnih strankarjev. Vsakršno strankarstvo in sektarstvo ruskih revolucionarjev mu je bilo odvratno. Vendar ni mogel ostati miren predvsem zato ker so ga dražile in vzpodbujale socialne krivičnosti predvojne Rusije, politična neorijentiranost, reakcionarstvo, starokopitnost ter nepoštenje vlade. Radi teh socialno-političnih interesov so izšle njegove znanstvene študije, so bila javna predavanja, literarne kritike. V tej zadnji je, na razpotju dveh stoletij, briljiral s svojim izvrstnim estetičnim čutom in s svojim točnim spoznanjem «moderne». On je uspešno širil poznanje in razumevanje najboljših ruskih pesnikov, ki sp ponos leposlovne književnosti XX stol. Kot predavatelj je Aničkov slovel po vsej Rusiji; priznan je kot eden najboljših ruskih govornikov. Njegova vseučiliščna predavanja v Kijevu in Petrogradu, dokler jih ni vlada zabranila, je poslušalo na tisoče slušalcev; enako tudi njegova številna predavanja po raznih ruskih mestih.

Izmed velike skupine njegovih znanstvenih del je treba predvsem zabeležiti tri: «Pomladna obredna pesem na Zapadu in pri Slovanih», veliko, izvirno delo o narodni književnosti in folklori, v kateri so lepo orisani gospodarski, verski in estetski motivi narodne obredne pesmi. Nato je izšla duhovita kritična študija o izvoru in širjenju krščanstva v Rusiji, namreč «Mnogoboštvo in stara Rusija» ter že v vojnem času objavljena knjiga «Zgodovina estetskih znanosti», rezultat dolgotrajnega študija ter mnogih njegovih predavanj, ki pričajo o temeljni filozofiji pripravljenosti in o izvirnosti filozofskih misli. — V vojni se je boril na gališki fronti, nato v vrstah francoske armade na solunski fronti. Revolucije 1917. l. ni videl. Leta 1920. ga je pozvalo beograjsko vseučilišče kot honorarnega profesorja književnosti starofrancoskega jezika. Postal je sodelavec raznih književnih in znanstvenih listov in revij. Njegovo zadnje delo je «Zapadne književnosti in Slovanstvo». V njej se jasno kaže slovansko čustvo jubilanta.

M. R.

Gospodarstvo

SEMENA IN KMETIJSKE POTREBŠČINE

Tržaška kmetijska družba v Trstu ima v svojih zalogah:

Semena. Vse vrste zelenjadnih in poljskih semen, travna semena, ter semen detelj in lucerne. Vsa semena so zajamčena najboljše kakovosti.

Umetna gnojila. Mešanice pripravljene za gomoljnate rastline, zelenjad ali stročnice, ter posamezne vrste, kakor superfosfat, kalijevo sol žveplenokisli amonijak in čilski soliter.

Kmetijski stroji in orodje. Razno vrtno orodje, šape okoličanske in kraške, pluge, slamoreznice, brane, mlečne posnemalnike, transportne vrče za mleko ter vse **čebelarsko orodje in potrebščine.**

MOČNA KREMILA ZA ŽIVINO. Orehove tropine, ribja moka, mesna moka, klajno apno, laneno seme in ptičja krma.

MODRA GALICA.

Vabimo vse one, kateri se še niso preskrbeli z angleško modro galico, da prijavijo svojo naročilo, bodisi pismeno ali ustmeno v našem uradu ul. Torrebianca 19 ali pa potom bližnje zadruge za skupno naročilo.

SEMENSKI KROMPIR.

Prihodnji teden pričakujemo prve pošiljatve holandskega krompirja, katerega bomo odposlali po želji naročnika na njegov naslov.

Cepljene trte in sadna drevesca. Naročena cepljene trte in sadna drevesca nam dospejo v kolikor jih bo še na razpolago v soboto, dne 11. t. m.

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU
ul. Torrebianca 19 in Raffineria 7.

O ciganih

V začetku petnajstega stoletja so stopale čudne postave po ogrski ravnini. Njihovi voditelji, vajde, so jezdili, odeti s pisanimi oblekami, imenovali so se navadno egipčanski vojvode, tem je sledilo mnogo rjavih postav, zavitih v pestrobarvne cunje, z mršavimi konji in škripajočimi vozovi in nagimi otroci, ki so beračili.

Odkod ciganski rod?

Ti ljudje so trdili, da prihaja njihov rod iz Egipta, da so pa bili prekleti, ker niso dali njihovi pradedje zavetišča Materi božji, ko jih je prosila s svojim sinčkom strehe. Sedem let se morajo pokoriti in potovati. S to legendo so se cigani vpeljali v Evropo. Še dandanes jih imenujejo v Španiji in na Angleškem «Egipčane», Ogri «faraonovo ljudstvo», na Francoskem «bohemiens».

Brez domovine, brez omembe vredne lastnine so se potikali po vseh krajih sveta, nobeden ne pozna njihove zgodovine. Samo po njihovem jeziku je sklepal Rüdiger (l. 1777.), da je morala biti njihova pradomovina ob reki Indus-u v Indiji in jezikoslovci Pott, Miklošič, Grellmann in drugi so našli v ciganskem jeziku mnogo podobnosti z indsko-kavkaškimi narečji, posebno z darduškimi jeziki. Zakaj so zapustili cigani svojo domovino, ali jih je pregnalo kako perzijsko ljudstvo, se ne ve. Tudi ime «cigani» se različno razlaga. Miklošič ga izvaja od neke maloazijske samaritanske sekte z imenom Atingani; drugi od prednje indijskega plemena Čangar ali Cingaris. Gotovo je toliko, da so bivali pred svojo razpršitvijo po svetu dolgo časa na Grškem, odkoder so se l. 1340. izselili. Radi tega je v vseh ciganskih jezikih toliko grških jezikovnih elementov.

Cigani in postave

Cigani niso bili nikjer dobrodošli gostje, čeprav so se znale obdati posebno ženske z izrednim žarom nadčloveškega znanja, prorokovanja in čarovnije. Zbornica v Orleans-u na Francoskem je sklenila l. 1561., da se morajo zatreti cigani z ognjem in mečem, cesar Leopold I. je določil l. 1701., da sme vsakdo cigana ubiti brez vsake kazni in Karl VI. je ukazal l. 1726., da se morajo vsi odrastli cigani moškega spola obglaviti, mladeničem pod osemnajstim letom in vsem ženskam se pa mora odrezati eno uho, in če bi se zopet vrnili, še drugo.

Vse te postave niso mnogo pomagale. Cigani se zanje niso zmenili, prihajali so in odhajali, kakor jim je veleval njihov nomadski čut, spremljevali so tu pa tam kot godci ogrske in turške vojske, zlivali so Turkom topovske krogle, igrali so na gosli pri kronanju kralja Matjaža (Matija Korvinus), bili so znameniti rablji na Sedmograškem in so kot dobri kovači poznali kakor malo kdo drugi podrobnosti natezalnic in trpinčenja. Že sedem sto let potujejo kot edino ljudstvo po Evropi in ne poznajo drugega kot usodo, ki odloča o življenju in smrti.

Vedno so bili nemirni duhovi. Potepuhi, za katere je cesta neskončno prenočišče, poznajo še vedno svojo domovino, čeprav končujejo svoje življenje v jarkih ali v kaznilnicah. Marsikoga napade zli duh in ga žene brez upanja, brez cilja po svetu. Cigan pa zaničuje delo, plačilo, prosveto; noče drugega kot svojo svobodo.

Cigan in glasba

Vsa svoja čuvstva, vse svoje strasti izlije cigan v glasbo. Znameniti glasbenik Liszt je preiskal v svojem spisu «Des Bohémiens et de léur musique en Hongrie» (Cigani in njihova glasba na Ogrskem) znake ciganskih melodij in ker so se vse pričenjale z «andante» in prehajale v neoviran «allegro», jih je označil kot delce velikega nepopisanega ciganskega epa. Veliki cigani tako Demetrij Karmen (l. 1550.), Mihael Bara, telesni goslač kardinala Czaky-ja, nepozabni Vihary, ki je godel pri dunajskih dvornih plesih in nešteto drugih mojstrov na gosli... vsakega so potegnili s seboj, kdorkoli se je zapletel v njihove napeve, v njihovo glasbo brez glask in brez tuje primesi.

Cigani in pravljice

Samo potujoči cigan je gočec in ne zanikuje svoje narodnosti. Najčisteje se je ohranil na starem Sedmograškem in samo tam si je ohranil svoje pravljice in bajke. «Kako je nastalo bodeče jabolko?» je menda njihova prapripovedka. — Moder čarovnik se je hotel poročiti edino le z žensko, ki bi se nikdar ne uprla njegovi volji. Dobil je lepo dekle, živela sta mnogo let srečno, toda neko jutro ga je nalašč pozabila vzbuditi. Radi tega jo je preklel in jo izpremenil v rastlino, ki se je izogibajo ljudje in živali. «Tvoji otroci naj pa prepotujejo ves svet...» Žena je pa postala bodeče jabolko... Govori se, da izhajamo od otrok te dvojice. — Kakor znano, so bili cigani tisti, ki so prinesli to jabolko v Evropo in ki vare iz njega svoje ljubezenske pijače. Njihova posebna ljubezen do ježa, ki jim je najljubša jed, je najbrž kaj v zvezi z bodečim jabolkom.

Druga pravljica se je ohranila pri plemenu Čale na Sedmograškem. Neki cigan je bil vedno nenasitno lačen. Toliko je snedel ko dvajset mož. Njegovi prijatelji so ga ironično imenovali «Čalo» t. j. nasičenec. Ker pa z njegovo lakoto ni hotelo biti bolje, je stopil Čalo do kralja, ki ga je vprašal, kaj zna. «Znam jesti za dvajset mož!» Kralj se je zasmejal in rekel: «Sprejmem te v službo, toda prej mi moraš rešiti to nalogo: pojdi iz hiše in vrni se, a ne črez dan in ne ponoči, ne bos, ne v škornjih, in ko boš tu, ne bodi ne noter ne zunaj.» Čalo je šel in ko je nastopil mrak, se je vrnil, pred sabo je odvijal kos platna, po katerem je stopal. Ko je prišel k hiši, je sedel na prag in položil eno nogo navznoter, drugo navzven. Kralj je bil zadovoljen. Čalu se je godilo dobro. Poročil se je. Imel je polno otrok, toda vsi so bili nenasitni kakor oče. Kralju je bilo slednjič to le preveč. Spodil jih je od doma, ker se je bal, da ga spravijo na beraško palico... Mi vsi smo potomci Čalovi, lačni smo, a lakote ne moremo utešiti.»

Cigani zakona v našem pomenu besede ne poznajo. Navadno si cigan kupi ženo in je njen brezmejni vladar. Toda nad njim stoji ciganska mati, najstarejša ženska cele tolpe. Ciganka se sme poročiti, le ako si natakne v svoje črne lase srebrn nakit in srebrne novce navadno tolarje Marije Terezije. Pri poroki ožive vsi cigani. V nočni mir se razlegajo smeh in gosli in cimbal, plešejo, jedo ježe in pijejo ogrska vina, nato naprežejo konje in se peljejo v noč novi nepoznani domovini naproti.

Razne zanimivosti

Hudomušen in nagajiv otok

Otok Falcon v tihooceanskem otočju Tonga se je zopet pojavil iz morja in njegov vulkan bruha z vso silo. Ta otok je znan že delj časa kartografom (risarjem zemljevidov) radi svojstva, da izgine v morje in se črez krajšo ali daljšo dobo zopet pojavi. Leta 1855. so ta otok prvič opazili. Po poročilih iz tedanje dobe je dosegel otok višino petdesetih metrov. Na podlagi teh navedb se je otok vrisal v pomorske karte. Toda že črez nekaj let je izginil otok in karte so se morale zopet tozadevno popraviti. Leta 1898. se je otok prikazal iz morja, zemljepisci so to opazili in hajd, treba ga vpisati v karto. Na karti se tako rekoč še ni posušilo črnilo, ko se je otok zopet pogreznil. Zadnjič se je leta 1900. udejstvoval kot otok precej časa, dosegel celo višino približno sto metrov, toda v svoji nagajivosti je zopet izginil. Sedaj, ko se je zopet prikazal, razmišljajo kartografi, kako bi enkrat za vedno rešili na kartah ta nenavadni pojav hudomušnega otoka.

Preurejene ure

Pred približno enim letom je vpeljala Nemčija tako zvani štiri in dvajset urni dan (in ne dvakrat dvanajst), ki se je pa omejeval le na pošto in železnico. Neki urar je v Freienwaldu preuredil stolpno uro tamošnje cerkve sv. Jurija tako, da bosta kazala kazalca v resnici trinajsto, štirinajsto itd. uro (in ne kakor doslej 13. ura — 1. ura pop.). Ob enem bo ura tudi udarjala do štiri in dvajset udarcev. Ura je sedaj v resnici razdeljena na štiri in dvajset ur in sicer za oko in za uho.

Po šest in dvajsetih letih

Policija v Versailles-u na Francoskem je prijela radi potepuštva sedem in štiridesetletnega Bretonca Ivana Coata in ugotovila, da je bil ta Coat obsojen l. 1902. Torej pred šest in dvajsetimi leti seveda v svoji nenavzočnosti na dosmrtno prisilno delo, ker je umoril krčmarico Leunille iz Appricu-ja pri neki tatvini. Ko so ga vprašali, kako se je mogel toliko časa uspešno skrivati policiji, je dejal, da se je vpisal ob pričetku vojne v legijo tujerodcev pod izmišljenim imenom, radi česar ga ni nikdar nobeden nadlegoval.

Po nedolžnem v smrt

Pred nekaj dnevi je bil pred sirakuškim sodiščem oproščen trgovec Rosario Cataldi, obtožen posilstva v škodo Sirakuzanke Julije Gulino. S to oprostilno razsodbo seveda Gulino ni bila nikakor zadovoljna in je razmišljala, kako bi se maščevala. Napotila se je v občino Noto, kjer je bival trgovec Cataldi, z namenom ustreliti svojega zapeljivca. Ko ji prihaja ta nasproti, odda nanj štrili strele. Toda zmotila se je bila; oseba, ki ji je prihajala nasproti, je bila pač zelo podobna trgovcu Cataldi-ju, a je bil dijak Salvatore Nicolino, ki je ponoči na dobljenih ranah umrl v bolnišnici. Gulino so zaprli in jo izročili sodnijski oblasti.

...in množite se!

Sviloprejka Marija Fischialetto v mestu Fano (pokrajina Pesaro) je porodila svojega sedemnajstega otroka moškega spola. Otrok in mati sta zdrava. - Devet in tridesetletna Angela Tondaturo roj. Picco je porodila v občini Carignano (pokrajina turinska) zdrave trojčke v skupni teži desetih kilogramov.

Levja farma

V bližini mesta El Monte v Južni Kaliforniji (Sev. Amerika) se nahaja edina levja farma (vzrejališče). Ograjena je in razdeljena v mnogo oddelkov. Levi se vzrejajo za prodaj. Sedaj živi na farmi kakih sto levov in levinj. Cene so različne. Mlad levček stane do pet tisoč lir, odrasel lev je osemnajstkrat dražji. Mladiči se vzrede v posebnih oddelkih najprej z mlekom, po šestih tednih pa že s sirovim mesom. Vsak dan se ubije konj, da se z njim hranijo zveri. Enkrat na teden imajo živali post in dobe edino le vodo. Nekaj levov nastopa tudi v filmih in s takimi predstavami zasluži lastnik farme lepe novce.

«Nenavadni» zakonj

V mestu Arezzu enako imenovane pokrajine je vzbudila poroka devet in sedemdesetletnega Hektorja Ravanelli-ja z osemnajstletno Favstino Panichi veliko senzacijo. Dasi sta se hotela ženin in nevesta z vso skromnostjo oziroma previdnostjo poročiti, je vkljub temu zvedelo meščanstvo posebno ženski spol za to nenavadno poroko in prihitelo v velikem številu in praznično, skoroda veselo razpoloženo, da si ogleda od blizu ta poročni parček, ki šteje malo manj ko sto let, h katerim pa prispeva nevesta le z neznatno petino.

1600 bedakov

V listu «New-York Sun» je izšel sledeči oglas: «Prinesite mi en dolar. Smith, New-Bon Street 21.» Drugi dan je priobčil isti list drugi opomin: «Dolar lahko plačate do jutrišnjega dne.» Dan pozneje se je bral v istem listu zadnji opomin: «Ako ne prinesete do jutri dolarja, bo prepozno.» Neki časnikar je hotel to skrivnostno zadevo razkriti. Napotil se je v zaznamovano stanovanje, da se pogovori z gospodom Smith-om. Tega gospoda pa ni bilo doma, pač pa je časnikar našel njegovega tajnika. Ta pa ni hotel dati nobenih pojasnil, pač pa je omenil, da on le dolarje sprejema. Pozneje se je izkazalo, da je Smith, velik bogataš, stavil s svojim prijateljem, da spravi z oglasom sto ljudi na led. Toda Smith se je motil in sicer le v številu, kajti število oseb, ki so dale po en dolar, čeprav niso vedele zakaj, je bilo mnogo višje in je doseglo višino 1600.

Ušesa morilca

Pred dvema mesecema smo poročali o umoru, ki se je dogodil v Los Angelesu v Kaliforniji. Sedemnajstletni William Hickmann je izvabil hčerko bankirja Parkerja iz šole, ugrabil jo, zahteval zanjo 10.000 dolarjev odkupnine in oddal očetu, ki je prišel po hčer, njeno strašno razkosano truplo. Hickmanna so nekaj dni pozneje zaprli. Vseučiliščni profesor in kirurg Craw je stavil sedaj morilcu posebno ponudbo. Izjavil mu je, da prenaša razne ude od človeka do človeka. Ker bo Hickmann gotovo obsojen na smrt, bi rad on kupil od njega obe ušesi, za kar mu ponuja 1000 dolarjev. Hickmann se je dolgo časa obotavljal, bal se je, da bo preveč trpel, toda zdravnik mu je prgenal vse pomisleke, češ, veda je dandanes že tako napredovala, da se vrše take operacije popolnoma brez vsakih bolečin. In končno je prišlo do pogodbe. Dr. Craw je položil 2000 dolarjev, za katere dobi morilec priboljške v hrani in pijači, morilec si da pa odrezati obe ušesi, preden sede na električni stol. Neka tretja oseba bo pa nekaj tednov po Hickmannovi usmrtitvi hodila po ulicah s popolnoma drugimi, že zarastlimi ušesi.

Koliko slušateljev je na zagrebški univerzi

Na zagrebški univerzi je letos vpisanih vsega skupaj 4216 slušateljev. Izmed teh jih je vpisanih na pravni fakulteti 1210, na filozofski fakulteti 1032, na tehnični 590, na medicinski 547, na veterinarski 237, na farmacevtski 288, na gospodarsko-šumarski 220, na bogoslovski pa 92.

Smrt znamenitega raziskovalca.

Raziskovalec bolezni raka profesor Ivan Fibiger, ki je bil lansko leto odlikovan z Nobelovo nagrado za medicino, je umrl te dneve v Kopenhagenu v šestdesetem letu starosti.

Priznanje

Delavec Henrik Cossinovi je že šest in šestdeset let uslužben pri nekem farmacevtskem zavodu v Firenzah. Te dneve so mu pripeli na prsi zvezdo za zasluge v delu in mu izročili 1000 lir nagrade. Njegovi tovariši so mu izročili zlato kolajno, kateri je dodal ravnatelj zavoda sam še 1000 lir.

Sirovina

Žena 68-letnega nekaj slabomnega posestnika Karla Riterja v Mahrersdorfu na Semerinškem (Nižja Avstrija) je imela svojega moža od začetka decembra zaprtega v kravjem hlevu. Sedem tednov je prebil stari bolehni kmet črez dan in ponoči, a tudi v najhujšem mrazu v malem, z deskami ograjenem prostoru. Kakor hitro je začel revež vpiti, takoj je bila žena zraven, da mu je zavezala roke na hrbet. Slučajno so zvedeli orožniki za to. Moža so spravili v bolnišnico, ženo pa v zapor.

Gospodična Manica in še marsikaj

Gospodična Manica je bila hčerka edinka bogatega posestnika in trgovca, ki si je med vojno nabral precejšnje premoženje. Sicer je bil tekom vojne parkrat na naboru, a ga je izmazal sosedov enooki hlapec Janez, ki je pričal zanj pred naborno komisijo, da «gospoda božja oblast meče.» Pa ga ni nič metalo, metalo je hlapca Janeza marsikateri večer — in še danes ti pove, da so bila vojna leta zanj najlepši dnevi v njegovem življenju. Od tistega dne dalje, ko je minula vojna, pa se na Janeza ne spomni nihče več. Oj ti črna nehvaležnost!

Ni bila napak ravno po zunajnosti gospodična Manica, o ne, nasprotno; njeni navihani koderčki, modra očka, klasičen nosek, majcena usteca, vse to jo je delalo zelo prikupljivo. Edina napaka, ki jo je kazila, je bila ta, da ni čisto izgovarjala črke r. Imela je prijateljico Akulko in ta jo je v lepoti i v drugem prekašala.

Zgodilo se je, da se je nekega lepega dne sprehajala Manica s svojo prijateljico po stezi, ki pelje proti stari grajščini. Pri tej priliki sta srečali — tako slučajno — gospoda Peregrina, uradnika in njegovega prijatelja Ostroslava. Akulka je Peregrina dobro poznala, seznanila se je ž njim na nekem plesu. Sedaj ga je spoznala tudi Manica. Imponiral ji je in s tem je nastala prva tiha simpatija. Nikdar bi si Manica ne mislila, da bo to slučajno srečanje imelo kaj globjega pomena.

Od onega dne, ko se je seznanila Manica s Peregrinom, ga je imela vedno v spominu. Ponoči ji je kratil spanje — Peregrin, v jutru pred zrcalom, zagledala je v njem — Peregrina, mislila je povsod nanj, povsod jo je spremljal in to kljub temu, da je on po večini govoril oni dan le z njeno prijateljico Akulko.

Nekaka tiha misel jo je drezala, naj obišče Akulko, mogoče je tam na obisku Peregrin. Misel, ki je postala med potjo že želja, se ni uresničila. Peregrina ni bilo, Akulka je bila sama doma.

Nekega popoldne je prišla Akulka k njej. Prinesla ji je neverjetno dosti novic od prijateljic, najnovejše mode, modernih plesov, se razume, da ni izpustila kavalirjev in še nešteto drugih stvari. Manica je le napol poslušala pripovedovanje vesele prijateljice, njene misli so bile drugje. Med pogovorom pove Akulka tudi, da imajo za prihodnjo nedeljo dogovorjen izlet v okolico. «Ti pojdeš tudi z nami, kaj ne? Bo zelo luštno, velika družba, dosti kavalirjev, seveda sami mladi ljudje. Celo onega čudaka Ostroslava, ki se razume na kuhanje gob in ki pravi, da imajo ženske tudi neko posebnost, to je neumne navade, smo spravili s seboj. Pride s Peregrinom, je obljubil.»

Peregrin tudi pjode, zato moraiti tudi ona, tako je sklenila Manica, pa naj se zgodi kar se hoče.

Veseli so bili izletniki in dobre volje. Okrog Ostroslava se jih je največ drenjalo, zabaval jih je s pripovedovanjem o avtomobilih, gradovih, milijonih in o umnem — gospodinjstvu. Manica je bila v zadnji gruči, dočim je stopal Peregrin spredaj. Okrog njega se je nabrala kopica mladih gospodičen, ki so ga izpraševale o vseh mogočih in nemogočih stvareh. Manica pri tej priliki ni prišla na račun, slišala je samo od daleč smeh Peregrina in na tihem se je jezila na prijatljice.

Po kratkem počitku so zavili skozi borovce proti malemu hribčku. Med potjo se je naenkrat pojavil kraj Manice Peregrin. Kri ji je udarila v glavo in udarce srca je čutila na sencih. Sama sia — trenutek je tu — odločitev. Bogzna ali bo imel toliko poguma. Kaj ko bi začela ona? Toda kako naj začne? Nešteto misli ji roji po glavi, ko se naenkrat Peregrin ustavi in pravi: «Gospodična Manica. Najbolje je, da sem odkritosrčen. Ne poznamo se sicer dolgo, a upam, da se nisem zmotil.»

Zašumelo ji je v glavi, burno ji je bilo srce in klicalo: — govori —, vem kaj hočeš — isto kot jaz! Govori, hitro govori — — — — A glej šmenta, ta moment se pripodi Akulka in drugi izletniki.

Umolknil je Peregrin, jezi se Manica, družba pa se kot nalašč zasmeje, Ostroslav je povedal zopet nekaj zanimivega. Predlog, da bi se razpršili iskat zvončkov, se ne obnese.

Manica je poizkušala na razne načine, da bi prišla v razgovor s Peregrinom. Toda vsak poizkus se je izjalovil. Ko so se vračali z izleta, pevaje in kričaje proti domu, je bila Manica prisiljena, da se pusti «nadlegovati» od drugih kavalirjev. Slišala je sicer njegov razigran smeh, a na kako približanje ni bilo misliti. Ali naj se izda? Pa je bila zopet v strahu, da ji neavsezadnje še kaka prijateljica zmeša račune. Slabe volje je postala Manica in to njeno nerazpoloženje so občutili njeni kavalirji, posebno Ostroslav, kateremu je večkrat zaporedoma namignila z roko tako, kakor naredimo takrat, kadar se nam v vročih poletnih dneh usede muha na čelo.

Prišedši nazaj v trg se je družba pričela razhajati. To priliko porabi Manica, iznebi se kavalirjev, stopi k Peregrinu ter pravi: «Kdor je prvi, ni zadnji, ni res gospod Peregrin? Že dopoldne sto se mi ponudili za spremljevalca in obljuba dolg dela,» in se nalahno oklene njegove roke ter odide zmagovalno proti domu.

Celo pot nista spregovorila niti besedice. Že sta stala pred Maničinim domom, a Peregrin še vedno molči. Manica postaja vedno nestrpnejša. V njeni možganski anteni vlada vihar. Ona hoče, hoče — — ta trenutek se ji zdi dragocen — ne sme zamuditi. Naj se zgodi, kar hoče, pa začne ona: «Gospod Peregrin, tam gori v gozdiču, ste me hoteli nekaj vprašati. Ali smem vedeti kaj?» Obstala je na mestu s zaprtimi očmi in čakala.

Pa se oglasi Peregrin: «Oh, gospodična Manica, jaz upam, da se lahko zanesem na vas. Pomagajte mi vi gospodična. Jaz sem zaljubljen, da včasih sam sebe ne spoznam več.»

Manica ni vedela, kje da je. Zdelo se ji je, da sedi na oblakih, ki jo neso... Njegove besede so se ji zdele kakor godba.

Peregrin pa nadaljuje: «Na vas se zanašam gospodična, vi ste Akulkina najboljša prijateljica, vi mi lahko pomagate, da me usliši. Povejte, povejte ji, da jo ljubim, že dolgo ljubim...»

Tako govori Peregrin a Manica ne sliši in ne vidi. Zdi se ji, da je padla v globoko temno klet, a iz teme se ji reži nebroj rudečih pošasti.

«Boom», odgovori s težkim glasom Manica in omahujoč izgine v stanovanje.

—l—

DAROVI

Ob praznovanju 70-letnice gosp. Josipa Pertota se je nabralo na «Tarabošu» L 170 za Šol. društvo. (Denar hrani upravništvo.)

Pri čuvanju blagopok. g. Gregorja Bajc v Škednju so darovali navzočni v počastitev njegovega spomina L 40.30 za Šolsko društvo. Pokojniku blag spomin, darovalcem srčna hvala!

Mesto cvetja pok. Joškotu Stanič daruje družina Čok L 15 podr. Š. dr. v Lonjerju. — Srčna hvala!

ZLATARNA Albert Povh
Trst, Via Mazzini 46
kupuje krone po 1·37, goldinarje 3·65.
Popravlja in prodaja zlatenino.

Tržaška posojilnica in hranilnica
registr. zadruga z omej. poroštvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torre bianca 19, I. n.
Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje
po 4%
večje in stalne vloge po dogovoru.
Sprejema „Dinarje" na tek. račun in jih obrestuje po dogovoru.
Davek od vlog plačuje zavod sam.
Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite.
— Obrestna mera po dogovoru. —
Na razpolago varnostne celice (safe)
Uradne ure za stranke od 8.30 do 13 in od 16 do 18.
Ob nedeljah je urad zaprt.
Štev. telef. 25-67.
Najstarejši slov. denarni zavod